

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

LS

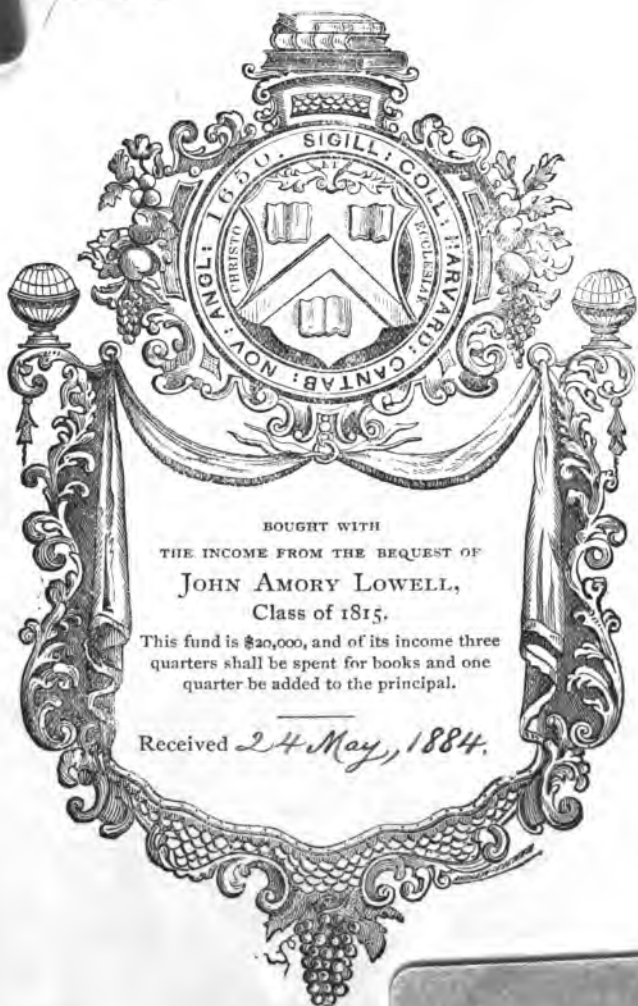
39

155

(2)

39. 155

BOUGHT WITH
THE INCOME FROM THE BEQUEST OF
JOHN AMORY LOWELL,
Class of 1815.

This fund is \$20,000, and of its income three
quarters shall be spent for books and one
quarter be added to the principal.

Received *24 May, 1884.*

P. PAPINIUS STATIUS.

VOL. II.

ACHILLEIS ET THEBAIS.

RECENSUIT

PHILIPPUS KOHLMANN.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDOCCLXXIX.

P. PAPINII STATII
ACHILLEIS ET THEBAIS.

RECENSUIT

PHILIPPUS KOHLMANN.

FASC. I.

ACHILLEIS.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXIX.

Ex 39. 155

MAY 24 1884

Hon. J. J. Ford.

CLIPSIAN: TYPIS B. O. TEUBNERI.

Editoris praefatio.

Priusquam novae huius editionis rationem explicem, paucis de propagatione Achilleidos per tempora medii aevi continuata, tum de editionibus usque ad nostram aetatem emissis praefari liceat. — Ac primum quidem constat, Achilleida saeculi quarti quinti sexti scriptoribus notam fuisse: Servius duos eius locos laudat (I 101 sq. 269 sq.); Iulius Capitolinus (Gordiani III c. 3 p. 29, 15 ed. Peter) Achilleida una cum Aeneide exemplum fuisse narrat carminis quod de Antoninorum rebus gestis perscripserit Gordianus; Ausonium nonnullis Mosellae locis Achilleidos versus ante oculos habuisse manifestum erit, si contuleris inter se Ach. I 409 sq. et Mos. 290 sqq., Ach. I 462 et Mos. 147, Ach. I 775 et Mos. 395. Longum est enumerare omnes qui ex Claudiani carminibus proferri possint versus, quibus Achilleida imitatus sit, cum sicut Vergilii vestigia Statius ita Statii persecutus sit poeta ille Alexandrinus. Apollinarem Sidonium iam Marklandus (ad Silv. I 1, 10) 'vocum Statianarum perpetuum fere captatorem' esse iudicavit; cf. eius carm. V 17 cum Ach. I 336, VII 169 cum Ach. I 674, IX 114 sqq. cum Ach. I 20 sqq., XXII 30 cum Ach. I 288. Septem exempla ex Achilleide petita attulit Priscianus, tria huius auditor Eutyches. Fueritne Achilleis, ut Otto Muellerus suspicatus est (quaestt. Statt. p. 6. 8) coniuncta cum

Thebaide in illo exemplo principe, quod secundum Alcuini testimonium septimo vel octavo saeculo in Britanniam delatum bibliotheca Eboracensis continebat, in medio relinquendum est; ab illo vero exemplari omnes codices, qui 'saeculo nono et insequente aetate per Galliam Germaniamque propagari et in usum scholasticum converti coepti sunt', provenisse persuadere mihi non possum. Diligentissime Achilleida in scholis medii aevi tractatam esse notissima res est. Velut Gerbertus, doctissimus ille episcopus Remensis, a Remigio monacho Treverico per literas petivit (Ep. CXXXIV): '*si te cura tantarum detinet rerum, volumen Achilleidos Statii diligenter compositum nobis dirige*'; apographo accepto haud ita contentus rescripsit (Ep. CXLVIII): '*Praegravat affectus tuus, amantissime frater, opus Achilleidos quod bene quidem incepisti, sed defecisti, dum exemplar defecit*'. (Cf. O. Muelleri quaestt. p. 8 not. Aem. Grossii progr. Coll. Frideric. Regim. 1866 p. 1.) Gerbertum, quo tempore scholae Remensi praeerat, cum scholaribus Statium legisse et tractasse testatur Richerus Hist. III 47 (Mon. SS. III p. 617). In Germaniae septentrionalis quoque scholis Achilleida lectitatam esse effici cogique potest ex eis quae et de schola Paderbornensi saec. undecimi in vita Meinwercei episcopi 160 (Mon. SS. XI p. 140), et de pueritia Vicelini traduntur in Helmoldi chronico Slavorum I 42 (Mon. SS. XXI p. 44 sq.).

Nec in Britannia postea Statius legi desitus est, cum Achilleis in praecipuis fontibus illius carminis numeranda sit, quod saec. duodecimo exeunte vel ineunte tertio decimo Iosephus Iscanus, monachus Britannicus, de bello Troiano composuit libris sex.¹⁾

1) Cum alii tum hi inter se comparandi sunt loci: Isc. II 171 cum Ach. I 141, Isc. VI 483 sqq. cum Ach. I 677 sqq., Isc. II 87 cum Ach. I 774, Isc. II 277 cum Ach. II 51, Isc. V 466 cum Ach. II 133.

Aliquanto post Conradus Wirciburgensis, poeta ille clarissimus, in carmine suo amplissimo de bello Troiano cum alia permulta hausit ex Achilleide, tum maxime figuras nonnullas ac comparationes ad verbum paene exscripsit. Accuratius in hanc rem inquisivit H. Dungerus in libello qui inscribitur 'die Sage vom troianischen Kriege' Lips. 1869 p. 47. 48. 52. 55.

Quae cum ita sint, non est mirandum quod in Britannia Gallia Germania tot quibus continetur Achilleis inveniuntur codices: plus enim quinquaginta, quod equidem sciam, adhuc in lucem prolati sunt. Post inventam artem typographicam Statii quoque carmina in officinis praecipue Italicis identidem formis descripta sunt. Editio Achilleidos princeps utrum ipso anno 1470 an paulo post lucem viderit, parum constat, quippe quae prodiisse dicatur nec anno nec loco indicato. Editionem Romanam anni 1475 (cum commentar. Placidi Lactantii in Theb., Franc. Maturantii in Achill., Dom. Calderini in Silvas), editiones Venetas a. 1483 et 1490, quarum lectiones a Menkio conlatas adhibui, secutae sunt Aldinae a. 1502 et 1519, quarum prior (quae mihi praesto fuit) 'nisi ab ipso Avantio, tamen eius emendationibus adhibitis confecta est'. (Cf. Handii praef. p. XXXVI.) Ex Aldina secunda contextum describebat Bernartius, qui Statium in officina Plantiniana Antverpiae 1595 edidit, ex quatuor codicibus emendatum. Id quod Scaliger sibi proposuerat, ut Statium correctum et illustratum ederet, quominus efficeret, virum summo ingenio praeditum impediisse dicitur editio Lindenbrogii, quae a. 1600 Parisiis prodiit. Is etiamsi Statium non modo ad codices (in quibus optimus ille Puteaneus erat) dum in Gallia versabatur recensuit, sed etiam Lactantii commentaria in Achilleida primum e codice Pithoeano edidit, plura tamen quam par erat intacta reliquit. Secuta est editio, ex qua fere omnes reliquae adhuc fluxerunt, Jo. Frid.

Gronovii, a. 1653 Amsterodami formis descripta, postquam ille edita iam 1637 in Silvas Diatribe prolusit. Quamquam nec omnem Statii contextum iudicio suo subiecit et multa vitiosa reliquit, summi tamen pretii adnotationes sunt, quas editioni adiunctas²⁾ Daumius *'in pondere non magno satis ponderosas'* esse haud inmerito iudicavit. In fundamento a Gronovio extracto, ut ita dicam, editiones ad unam fere omnes usque ad nostram aetatem sunt positae: Barthiana a. 1664, Bipontina a. 1785, Parisina a. 1825—30, Duebneriana a. 1835. 45, Queckiana a. 1854. Atque haec quidem hactenus.

In recensenda Achilleide igitur cum via mihi esset ineunda, nondum satis quasi patefacta atque aperta, id potissimum secutus sum, ut fundamentum opere solido iacerem ac munirem, ut ei penes quos iudicium harum rerum est habeant quo utantur ad studia Statio provehenda. Neque solum igitur codicum lectiones, quoad eius fieri poterat, quam accuratissime dedi, sed etiam auctoritatem librorum MSS. ita servandam esse putavi, ut parcissime aliorum measve coniecturas receperim.

Ac primum quidem constare mihi videtur, duas etiam Achilleidos recensiones iam ante scholiastae tempora exstitisse inter se discrepantes: quod iam de Thebaide O. Muellerus in editione sua contendit (Cf. praef. p. VIII). Utriusque generis exempla haud ita pauca nobis sunt servata. Alterius eiusque melioris effigiem praebent tres codices, quorum consensum in hac editione significavi litera A: sunt autem codices quos ipse contuli Puteaneus (P) Parisinus 10317 (Pc) Gudianus 54 (G²), quibus Achilleis una cum Thebaide continetur. Qui quidem ex uno eodemque

2) 'Gustus ad Achilleida' continetur pp. 415 sqq., multis vitiis typographicis deformatus.

archetypo fluxerunt, ita tamen ut **P**, qui haud scio an ex ipso exemplari principe descriptus sit, fonti communi similior propinquiorque iudicandus videatur, **Pc** autem et **G**², quippe qui ex apographo archetypi non plane integro derivati esse videantur, manu correctoris saec. XII nonnullis locis et suppleti et interpolati sint. Ceterum ne in **P** quidem indicia manus posterioris aetatis prorsus desunt.

Cod. Puteaneus, Parisinus 8051 (**P**) membran. foll. 65, saec. decimo exaratus, iam ut supra memoravimus a Lindenbrogio adhibitus est, qui eum bonitate et antiquitate reliquis praestare cum aliis ex rebus tum ex subscriptione rectissime coniecit, quae in fine libri quarti Thebaidos exstat: Codex Iuliani VC (i. e. viri clarissimi). Codicem omnium maximam vim atque auctoritatem habere cum manifestum sit, in lectionibus eius describendis ad minutias vel orthographicas descendere haud dubitavi, id quod ab ipsa editionis ratione paulum discedat. Quoniam **P** certissimum ducem se praebuit, non solum omnibus locis quibus cum duobus eiusdem generis codicibus consentit, exceptis perpauca, lectiones eius vel recepi vel conservavi, sed etiam eis locis, ubi **P** solus meliorem lectionem exhibet, plerumque auctoritatem illius secutus sum.³⁾

Cod. Parisinus 10317 (Suppl. 1670) (**Pc**), quem ante me quod sciam nemo unquam excussit, membran., saec. decimo, quantum mei iudicii est, vel undecimo exaratus, continet foll. 182 Thebaida et Achilleida. Eadem manus saec. duodecimi vel recentioris aetatis, quae versus libri primi 529—662 a prima manu omissos ascripsit, finem libri secundi inde a versu 150 supplevit. (Cf. Philol. XXXIII 130 sq.)

3) Cf. quae de hoc codice accuratius disserui in Philol. XXXIV p. 474 sqq.

Cod. Gudianus 54 (G²) membran., a pluribus librariis saec. undecimo (*an* decimo?) exaratus, continet foll. 162 (vel potius 163, cum numerus 20 bis scriptus sit) Thebaida, et ab initio mutilam nec in libris posterioribus integram, et inde a fol. 145 Achilleida, nonnullis locis manu saec. duodecimi suppletam. Desunt enim a manu prima versus I 106. 107. 529—660. 753. 772—786. 881. 882. 895. II 53. — Et Parisinus quidem atque Gudianus ut eadem propinquitate cum Puteaneo coniuncti, ita inter se simillimi esse mihi videntur, ut ex uno eodemque exemplo descriptos eos esse, id exemplum autem ut iam supra dixi manasse putaverim ex eodem archetypo, ex quo deductus sit P. Illud quidem exemplum non plane integrum fuisse, ex eo effici potest, quod in utroque codice et versus 529—660 (662) libri primi a manu altera adscripti sunt, nec ulla ad Achilleida inveniuntur scholia, quae ad Thebaida uberrima exstant.

Tribus illis optimi generis exemplis adiungi potest cod. Leidensis (Bibl. Publ. Lat. XVIII 136 K) membran. foll. 129, saec. duodecimo vel ineunte tertio decimo exaratus, in margine nonnullis locis a manu recentiore correctus, quem ipse contuli; continentur Achilleis (fol. 1a—14b) et Thebais. Propinquitatem hunc cum A coniunctum esse, ea ex re maxime concludi potest, quod in illis quatuor codicibus liber Achilleidos secundus versu eo demum incipit, qui est in permultis MSS et omnibus fere editionibus libri secundi 287:

‘Exiit implicitum tenebris umentibus orbem’.

Ac P quidem et Leid. aperte librum primum concludunt incipiuntque secundum⁴); in Pc et G² etsi

4) Vetustissima Statii editio, typis descripta Venetiis a. 1508, quae cum haec scribebam in manus pervenit, eandem librorum distributionem habet.

nulla exstat subscriptio, tamen spatio relicto libros distingui manifestum est, praesertim cum nulla antea inveniatur distributio.⁵⁾ Nec dubitari potest, quin ista librorum descriptio sit rectissima, cum nec illa quam editiones Lindenbrogii et Crucei exhibeant quinqueper-tita ullis bonorum codicum adminiculis confirmetur, et ea quae vulgo in editionibus legatur bipartita codicibus tantum deterioribus nitatur: quam rem et Otto Muellerus breviter attigit (praef. p. XIII sq.), duos grammaticorum locos respiciens, et ipse latius demonstravi (Philol. XXXIV p. 475 sqq.). Priscianus enim (VII 65 p. 342 H.) et Eutyches (II 6 p. 475 K.) certissimi testes sunt, in codicibus saec. sexti, qui versus in omnibus fere editionibus feruntur libri II 120. 224. 225, eos adnumeratos fuisse libro primo.

Quo factum est, ut in hac nostra editione ver-suum numeros alios invenias atque antea notati sint; sed ut melius legentes libello uti possint, numeros usu receptos in laevo margine addendos curavi, literis tenuioribus et paulum inclinatis depictos.

Et haec quidem de optimo codicum genere. Alterius testes se praebent Trevirensis (t) Parisinus 8052 (p) Gudianus 52 (G) Helmstadiensis (H) Dommerichianus (D); qui codices ubi inter se consentiunt litera **M** usus sum.

Cod. Trevirensis (LXXXXIb bibl. urb.) miscellan. membran., saec. sicut F. X. Krausio visum est XII° vel XIII° exaratus, foll. 9 prioribus Achilleida complectitur. Num derivatus sit ex vetusto illo exemplari, quod ut supra memoravimus Gerbertus Remensis describendum curaverat, disceptari nequit. Desunt versus libri primi 221. 558. 636—721. 900. 930 —

5) Eandem descriptionis rationem inveni in cod. Paris. 11324; cf. ea quae de hoc codice et de ceteris in bibl. Paris. asservatis exposui in Philol. XXXIV p. 476.

II 167. Librarium sermonis latini satis ignarum fuisse nemo erit quin intellegat: quamvis scateat igitur codex vitiis omnis generis, tamen inveniuntur loci, quibus solus cum **P** conspiret. Plenius de hoc cod. disputavit Aem. Grossius, progr. Coll. Frider. Regim. 1866, qui cum et conlationem publici iuris fecerit, quam ab amico factam Krausius ei transmiserat, et lectiones ex t aliisque codd. allatas inter se comparaverit, valde dolendum est, quod in altera opusculi parte (p. 12 sqq.) plura quam par est vitia inveniuntur. Arctius t coniunctus esse videtur cum p, quem codicem una cum **P** Amarus et Lemairius editores Parisini contulerunt: quamquam dubium mihi videtur, annon accurate fecerint. Est cod. Parisinus 8052 membran. saec. duodecimi, foll. 58 Thebaida et Achilleida comprehendens, qui cum t et tribus libris MSS. in bibliotheca Guelferbytana asservatis expressam alterius generis effigiem praebet. Principem inter illos locum obtinet Gudianus 52, membran. saec. quarti decimi, Thebaida et Achilleida cum scholiis marginalibus complectens; conlatione usus sum a F. A. Menkio facta. Ut iam in **G** plurimis locis lectiones singulares exstant quae ex docti cuiusdam coniecturis fluxisse videntur, ita multo magis interpolatus et parvi habendus est cod. Helmstadiensis 319b chartac., exaratus in Germania die duodecimo Sept. a. 1454, quem et ipsum contulit Menkio. Continentur Thebais et Achilleis cum Collutii de Stagnano epitome Achilleidos. Minoris etiam aesti mandus est codex, qui olim Dommerichii fuit, hodie Gudianus 292. 2 membran. saec. quarti decimi, solam Achilleida cum scholiis nullius pretii continens. Is, cuius liber olim fuit, rector scholae Wolfenbuttelenensis in peculiari libello 1758 de eo retulit. Desunt, cum tria exciderint folia, versus I 33—90. 537—557. II 49—69. In libris pessimis **D** esse habendum cum ex aliis tum maxime ea ex re concludas

necesse est, quod duo versus spurii, I 781 et is qui in fine carminis legitur in codicibus notae pessimae:

‘Aura silet, puppis currens ad litora venit’,
in eo exstant.

Simile aliquid occurrit in tribus bibliothecae Lugduno-Batavae codicibus saec. tertio decimo exeunte vel ineunte quarto decimo exaratis, quos ipse adhibui: cod. Gronovii 87 (olim Rottendorffiano)⁶⁾ foll. 13a—32b, cod. Lipsii 36 foll. 16—29, Vossiano Lat. Oct. 83, solam Achilleida cum glossis complectente. Et in *Gronoviano* quidem deest v. 781, exstat vero versus spurius in fine carminis. Codex *Lipsii* qui exhibet versum 781 dederitne alterum disceptari nequit, cum exciderint quatuor ultimi versus. In *Vossiano* quamvis desit a manu prima v. 781, quem manus recentissima in margine et inter lineas adscripsit, nec inveniatur alter, tamen parvi codex aestimandus est. Minimi pretii postremo sunt cod. Oldenburgensis chartac. saec. quinti decimi, foll. 1—18a Achilleida comprehendens, quem ipse adhibui, et cod. Caroliruhensis, cuius lectiones cum Menkio communicatae sunt a. 1817 a Moltero qui id temporis bibliothecae Caroliruhensi praeerat. Continet cod. membran. foll. 21 Achilleidos libros quinque; scriptus est teste Moltero versus finem saec. quarti decimi satis accurate; emendatus quoque est alia sed prope coeva manu. Adpersae sunt per 6 priora folia (I 19—300) scholia, eadem manu scripta qua cod. emendatus est: ea vero manus videtur esse Ioannis de Ugolinis, cuius liber olim fuit. Atque, ut rem absolvam, accedunt codicum lectiones a Bernartio Lindenbrogio Queckio sparsim allatae; quatuor quos Bernartius adhibuit codices ubi inter se consentiunt, litera m usus sum.

6) Cf. Gronovii gustum ad Achill. I 11.

Frustra speraveram fore ut ex thesauris Musei Britannici nova subsidia mihi compararentur. Sed a *Thompsonio*, viro summae liberalitatis doctrinaeque, certior factus de omnibus quotquot asservantur in bibliotheca Mus. Brit. amplissima codicibus, magnum ex eis adiumentum exspectare destiti. Cum enim plerique verum spurium in fine carminis exhibeant ac deterriam librorum distributionem quinquepartitam dare videantur, nullus vero ultra saec. tertium decimum ascendat, fructus ex illis vix percipi poterit. Addo (quod benignitati *Aem. Baehrensii* debeo), exstare codicem miscell. *Etonensem* Bl. 6. 5 saec. undecimi, characteribus longobardicis foll. 18—37 Achilleida comprehendentem.

Quibus expositis venio nunc ad viros doctos, qui de Achilleide bene meruerint. Post *Maturantium* et *Avantium*, post *Bernartium*, *Lindembrogium*, *Gronovium* magna sunt in Achilleida merita *Nicolai Heinsii* et *Richardi Bentley*, qui quam saepe etiam sine codicum subsidiis suo ingenio rectissimas lectiones invenerint, permultis locis auctoritate optimorum librorum MSS. confirmatur. Heinsii emendationes et in 'Adversariis' typis expressas et in margine exemplaris editionis Lindembrogianae Gottingensis exstantes Menkius diligentissime collectas et descriptas in schedis suis reliquit. Bentley coniecturas, in exemplari editionis Gevartianae (Leid. 1616) hodie in Mus. Britannico conservato margini adscriptas in lucem protulit *Maur. Hauptius* (Berl. Monatsber. 1861 p. 1079. 1084). Post illos viros clarissimos dignissimi sunt qui commemorantur *Ioannes Schraperus* et *Fr. Aug. Menkius* (vel ut ipse audire malebat *Menca*). Plurimae illius coniecturae et in 'Observationibus Francof. 1761' palam factae et in libro MS. bibliothecae Berolinensis ex legato Santenii (MS. Diez. B. Sant. 47) exstantes ab *Hauptio* l. l. editae sunt. *Menkius*, cum olim con-

silium iniisset Statium novis curis recensere emendare illustrare (cf. eius *Observatt. critic. in Statii Achill.* Gotting. 1814 p. 4), postea gymnasii Bremensis director factus proposito destituisse videtur. Amplissimas viri doctissimi schedas Statianas, quae hodie in bibl. universitatis Argentoratensis asservantur, explorandas liberalissime mihi concessit *Barackius*.

Restat ut eis viris qui in hoc opusculo perficiendo me adiuverunt gratias agam quam maximas. Atque omnium maxime *Aem. Baehrensius* Groningensis optime de hac mea editione meritus est, quippe qui non solum in plagulis corrigendis libentissime mihi adfuerit, sed etiam coniecturas non paucas acutissimas mecum communicaverit. Tum codicibus liberalissime transmittendis me sibi devinxerunt *Pluygersius* atque *Nicolaus du Rieu* Leidenses, *Heinemannus* Wolfenbittelensis, *Luebbenus* Oldenburgensis.

Scribebam Emdae mense Ianuario a. 1879.

Index. notarum.

- A** = **P** (Puteaneus) **Pc** (Parisinus 10317) **G**² (Gudianus 54).
M = **t** (Trevirensis) **p** (Paris. 8052) **G** (Gudian. 52) **H** (Helmstadiensis) **D** (Dommerichianus).
Leid. = cod. Leidensis XVIII 136 K.
m = quatuor codd. a Bernartio adhibiti.
L = ed. Lindenbrogii a. 1600.
edd. vett. = editiones Venetae a. 1483. 1490. Aldina a. 1502. Bernartiana 1595.
edd. = editiones inde a Gronoviana omnes vel plurimae.
-

P. PAPINII STATII
ACHILLEIDOS
LIBRI II.

P. PAPINII STATII
ACHILLEIDOS

LIBER I.

Magnanimum Aeaciden formidatamque Tonanti
Progeniem et patrio vetitam succedere caelo,
Diva, refer: quamquam acta viri multum inclita cantu
Maeonio, sed plura vacant: nos ire per omnem
(Sic amor est) heroa velis Scyroque latentem 5
Dulichia proferre tuba nec in Hectore tracto
Sistere, sed tota iuvenem deducere Troia.
Tu modo, si veteres digno deplevimus haustu,
Da fontes mihi, Phoebe, novos ac fronde secunda
Necte comas: neque enim Aonium nemus advena pulso 10
Nec mea nunc primis albescunt tempora vittis.
Scit Dircaeus ager meque inter prisca parentum
Nomina cumque suo numerant Amphione Thebae.
At tu, quem longe primum stupet Italia virtus
Graiaque, cui geminae florent vatumque ducumque 15

Sta. Poetae Thebaidorum. Libri. XII. Expliciunt >< Incip̄.
Achill. Lib. prim. P EXPLICIT LIB. XII. THEBAIDOS INCI-
PIT P. PAPINI STATII ACHILLEIDOS LIB. I. G^a || 3 viri
sint inclita G || 5 Hic amor est *Menkius* || 6 Dulicia P || 8 vete-
rem P | deflevimus P complevimus D || 10 nec enim D | pulso
om. P *add. signo* ∴ || 11 nec primum D | augescunt A an-
guescunt *Bernartius*; *sed cf. Theb. II 738 III 467 IV 218*
VI 331 || 13 memorant tH *edd. vett.* || 14 primus P primum
longe tD || 15 ducemque P

Certatim laurus (olim dolet altera vinci)
 Da veniam ac trepidum patere hoc sudare parumper
 Pulvere. Te longo necdum fidente paratu
 Molimur magnusque tibi praeludit Achilles.

Solverat Oebalio classem de litore pastor 20
 Dardanus incautas blande populatus Amyclas,
 Plenaque materni referens praesagia somni
 Culpatum relegabat iter, qua condita ponto
 Fluctibus invisus iam Nereis imperat Helle:
 Cum Thetis Idaeos (heu numquam vana parentum 25
 Auguria!) expavit vitreo sub gurgite remos.
 Nec mora, et undosis turba comitante sororum
 Prosiluit thalamis: fervent coeuntia Phrixi
 Litora et angustum dominas non explicat aequor.
 Illa ubi discusso primum subit aera ponto: 30
 'Me petit haec, mihi classis' ait, 'funesta minatur,
 Agnosco monitus et Protea vera locutum.
 Ecce novam Priamo facibus de puppe levatis
 Fert Bellona nurum: video iam mille carinis
 Ionium Aegaeumque premi; nec sufficit, omnis 35
 Quod plaga Graiugenum tumidis coniurat Atridis:
 Iam pelago terrisque meus quaeretur Achilles
 Et volet ipse sequi. Quid enim cunabula parvo
 Pelion et torvi commisimus antra magistri?
 Illic, ni fallor, Lapitharum proelia ludit 40
 Improbis et patria iam se metitur in hasta.

17 suadere P t H D sudare G p su//dere G² sordere *Baehrensii* || 18 Te nondum longo fidente D nondum fidente H ||
 19 praeludit A H praeludat M praeludet t || 21 clam depopulatus *Menkii* (*Observatt. p. 5 sqq. coll. Sidon. Apollin. IX 114 sqq., qui Statium imitatur*). || 24 inmersis t || 25 idaeis P || 27 Nec mora ab *edd. vet.* || undisonis M || 28 Prosilit a thalamis H ||
 30 ubi *om.* P || 31 Me petit, haec mihi classis *distinguunt* H G *edd. vet.* | paratur *Ald.* || vv. 33—90 *desunt in D cf. progr. Dommerichii p. XV n. 20* || 36 coniurat in armis G || 38 parva G || 39 commissus P || 40 nil fallor P ||

O dolor, o seri materno in corde timores!
 Non potui infelix, cum primum gurgite nostro
 Rhoeteae cecidere trabes, attollere magnum
 Aequor et incesti praedonis vela profunda 45
 Tempestate sequi cunctasque inferre sorores?
 Nunc quoque —, sed tardum, iam plena iniuria raptae.
 Ibo tamen pelagique deos dextramque secundi,
 Quod superest, complexa Iovis per Tethyos annos
 Grandaevumque patrem supplex miseranda rogabo 50
 Unam hiemem.' Dixit magnumque in tempore regem
 Aspicit. Oceano veniebat ab hospite, mensis
 Laetus et aequoreo diffusus nectare vultus,
 Unde hiemes ventique silent cantuque quieto
 Armigeri Tritones eunt scopulosaque cete 55
 Tyrrhenique greges circumque infraque rotantur
 Rege salutato; placidis ipse arduus undis
 Eminent et triplici telo iubet ire iugales.
 Illi spumiferos glomerant a pectore cursus,
 Pone natant delentque pedum vestigia cauda. 60
 Cum Thetis: 'O magni genitor rectorque profundi,
 Aspicias in qualis miserum patefeceris usus
 Aequor? Eunt tutis terrarum crimina velis,
 Ex quo iura freti maiestatemque repostam
 Rupit Iasonia puppis Pagasaea rapina. 65

42 versus in t prima manu omissus, altera post v. 43 imo
 margine adscriptus | dolores t G || 43 Num Venett. Ald. | primum
 gurgite A primum in gurgite M || 47 Iboque sed tarde iam G |
 tardum A tardum est M || 48 versus G in contextu omisit, sed
 in fine paginae exhibet || 49 amnes G H edd. ante Gronovium ||
 53 aequoreos coni. Baehrensius vultum G edd. vet. || 55 scruposaque Heinsius || 58 iuuet P || 59 cursus P (cf. Verg. Georg. III 117) fluctus ceteri || 60 candae Weytinghius coll. Verg. Aen. II 207 et post eum Hauptius; at recte Menkhus: 'Anteriorem corporis partem pedibus instructam cogita, cf. Theb. II 46 sq., quorum vestigia cauda deleri poeta dicit.' Cf. Verg. Georg. IV 389 || 61 Cum A Cui G p D sum t Tunc H | genitor rectorque AM rector genitorque edd.

En aliud furto scelus et spolia hospita portans
 Navigat iniustae temerarius arbiter Idae,
 Eheu quos gemitus terris caeloque daturus!
 Quos mihi! sic Phrygiae pensamus gaudia palmae,
 Hi Veneris mores, hoc gratae munus alumnae! 70
 Has saltem (non semideos nostrumque reportant
 Thesea), si quis adhuc undis honor, obrue puppes
 Haut permitte fretum! nulla inclementia: fas sit
 Pro nato timuisse mihi. Da pellere luctus,
 Nec tibi de tantis placeat me * fluctibus unam 75
 Litus et Iliaci scopulos habitare sepulcri.'

Orabat laniata genas et pectore nudo
 Caeruleis obstabat equis. Sed rector aquarum
 Invitat curru dictisque ita mulcet amicis:
 'Ne pete Dardaniam frustra, Theti, mergere classem: 80
 Fata vetant, ratus ordo deis miscere cruentas
 Europamque Asiamque manus, consultaque bella
 Iuppiter et tristes edixit caedibus annos.
 Quem tu illic natum Sigeo in pulvere, quanta
 Aspicies victrix Phrygiarum funera matrum! 85
 Cum tuus Aeacides tepido modo sanguine Teucros

68 Eheu A Heuheu M Euheu *Leid.* heheu *edd. vett.* | caeloque P G pelagoque G² Po M *edd. ante L* || 69 gaudia P p praemia Pc G² M *cf. Philol. XXXIV p. 569 sq.* || 71 num P Pc n G² non M | nostrumve *Queckius* vestrumque *Schraderus* || 72 honos undis Pc | adhuc nobis *Bernartius* || 73 Haut permitte P Aut permitte *ceteri* Et permitte *Wakefieldus* | 74 timuisse meo G | Da pellere luctus P Da tollere fluctus *ceteri* (*cf. v. 92*) mihi ac tollere t || 75 fluctibus unam P fluctibus unum *ceteri* fletibus udam *Otto Muellertus* tractibus unum *Schraderus* neptibus unam *Baehrensium*. || 76 Iliacis opulos P | habitare profundi p || 77 genas P G² Gt H L comas Po *edd.* || 78 Sed P Tunc *ceteri* | rector P p *schol. L Ald.* ductor Pc G² M | 81 ordo deum G *edd. vett.* || 82 Europamque Asiamque P Europaeque Asiaeque *ceteri* Europen Asiamque *Menkies* | belli P || 83 edixit et tristes G edixit tristes G² || 85 vulnera matrum *Wakefieldus* || 86 tepidos t trepidos G G² L | Teucro G G² L Teucrum *Dorvilius*

Undabit campos, modo crassa exire vetabit
 Flumina et Hectoreo tardabit funere currus
 Impelletque manu nostros, opera inrita, muros.
 Pelea iam desiste queri thalamosque minores: 90
 Crederis peperisse Iovi; nec inulta dolebis,
 Cognatis utere fretis: dabo tollere fluctus,
 Cum reduces Danai nocturnaque signa Caphereus
 Exeret et dirum pariter quaeremus Ulixem.'

Dixerat. Illa gravi vultum demissa repulsa, 95
 Quae iam excire fretum et ratibus bellare parabat
 Iliacis, alios animo commenta paratus,
 Tristis ad Haemonias detorquet brachia terras.
 Ter conata manu, liquidum ter gressibus aequor
 Reppulit et niveas feriunt vada Thessala plantas. 100
 Laetantur montes et conubialia pandunt
 Antra sinus lateque deae Spercheos abundat
 Obvius et dulci vestigia circuit unda.
 Illa nihil gavisia locis, sed coepta fatigat
 Pectore consilia et sollers pietate magistra 105
 Longaevum Chirona petit. Domus ardua montem

v. 93 sq. Lactant. ad Theb. IX 307 p. 316 Lind.: 'ut ipse in Achilleide: nocturnaque Caphareus exeret signa et dirum pariter quaeremus Ulixem.' — v. 101 sq. Servius ad Verg. Aen. I 73: 'Statius quoque corripuit: conubialia pandunt Antra sinus.'

87 Undavit P Implebit p || 88 tardavit P *schol. Monacensis* | pondere currus *schol.* || 89 manus P || 91 Crederis P (*cf. schol.*) Cre//deris G² Credideris *ceteri.* — *Menkius, qui antea coniec- cerat (Observatt. p. 19 sq.):* crederis, *postea lect. vulg. defendi posse putabat e locis, qualis Valer. Flacc. III 542* || 93 Caphe- reus G² *schol. Monacensis* Caphareus P² P¹ M || 94 durum t | Ulixen P || 97 alios animo P alios iterum p G² *edd.* iterum alios G ite- rumque alios t | conata G cēmenta t || 99 sq. ter reppulit aequor Gressibus t || 101 plaudunt t || 102 deo t | Sperchios *codd. et edd. Scripsi cum Menkio* Sperchos, *sicut infra v. 239 628 II 145; cf. Silv. III 4, 85 Theb. IV 838* || 104 ioci G *pr. m., altera s addidit.*

Perforat et longo suspendit Pelion arcu;
 Pars exhausta manu, partem sua ruperat aetas.
 Signa tamen divumque tori et quem quisque sacrarit
 Accubitu genioque locum monstrantur: at intra 110
 Centauri stabula alta patent, non aequa nefandis
 Fratribus. Hic hominum nullos experta cruores
 Spicula nec truncae bellis genialibus orni
 Aut consanguineos fracti crateres in hostes,
 Sed pharetrae insontes et inania terga ferarum. 115
 Haec quoque dum viridis; nam tunc labor unus inermi
 Nosse salutiferas dubiis animantibus herbas,
 Aut monstrare lyra veteres heroas alumno.

Et tunc venatu rediturum in limine primo
 Opperiens properatque dapes largoque serenat 120
 Igne domum: cum visa procul de litore surgens
 Nereis; erumpit silvis (dant gaudia vires)
 Notaque desueto crepuit senis ungula campo.
 Tunc blandus dextra atque imos demissos in armos
 Pauperibus tectis inducit et admonet antri. 125

Iamdudum tacito lustrat Thetis omnia visu
 Nec perpressa moras: 'Ubinam mea pignora, Chiron?
 Dic' ait, 'aut cur ulla puer iam tempora ducit

v. 107 Lactant. ad Theb. X 83 p. 342 Lind.: 'ut ipse alibi:
 suspendit Pelion arcu.' — v. 109 Priscianus IX 37 p. 473 H.:
 'Statius in I Achilleidos: quem quisque sacrasset Accubitu ge-
 nioque locum.'

109 Signat P | sacravit P sacrarat ceteri sacrasset Pri-
 scianus sacrarit scripsi cum Menkio || 110 monstratur M loci
 monstrantur Menkius || 113 gentilibus coni. Baehrensius || 116 tum
 iuvenis G² | nam tunc AM nam nunc G Gronovius || 121 sur-
 gens P mater ceteri cf. Philol. l. l. 570 || 122 Interpunctionem
 correxit Baehrensius Nereis erumpit silvis; dant edd. | erupit
 GD || 123 Notaque PtD edd. vett. Motaque G²PcGHp || 124 de-
 missus P submissus ceteri || 125 admonet Pt admovet ceteri |
 antri P antris ceteri || 127 Chiro P || 128 Sunt ait H Sic ait G

Te sine? Non merito trepidus sopor atraque matri
 Signa deum et magnos utinam mentita timores! 130
 Namque modo infensos utero mihi contuor enses,
 Nunc planctu livere manus, modo in ubera saevas
 Ire feras; saepe ipsa (nefas!) sub inania natum
 Tartara et ad Stygios iterum fero mergere fontes.
 Hos abolere metus magici iubet ordine sacri 135
 Carpathius vates puerumque sub axe peracto
 Secretis lustrare fretis, ubi litora summa
 Oceani et genitor tepet inlabentibus astris
 Pontus, ubi ignotis horrenda piacula divis
 Donaque: sed longum cuncta enumerare vetorque; 140
 Trade magis! Sic ficta parens: neque enim ille dedisset,
 Si molles habitus et tegmina foeda fateri
 Ausa seni. Tunc ipse refert: 'Duc, optima, quaeso,
 Duc genetrix humilique deos infringe precatu.
 Nam superant tua vota modum placandaque multum 145
 Invidia est. Non addo metum, sed vera fatebor:
 Nescio quid magnum (nec me patria omina fallunt)

v. 131 Priscianus VIII 95 p. 444 H.: 'Statius in I Achilleidos: Namque modo infensos utero mihi contuor enses.' Eutyck. art. I 1 p. 465, 2 K.: 'Idem etiam aliud ab eo compositum in VIII (VII *cod. Paris.*) libro Thebaidos extulit, contuor, ut: namque modo infensos utero mihi contuor enses.'

129 Non merito P^{Pe} num merito p nam merito G nunc merito t nū īmerito G² non inmerito H || 130 et magnos A M Magnos *edd.* et magno t | dolores p || 131 Namque modo A M Priscianus Eutyck. Namque mihi *edd.* | infensos G² P^o p Priscianus Eutyck. G infessos P infestos *edd.* | utero mihi A M Priscian. Eutyck. utero modo *edd.* || 132 libere P || 134 et Stygios P Venett. || fere iungere t || 135 magni P magei t | iuuet P || 136 Carphthius P | peracto P probato *ceteri* || 137 lustrare vadis G | litora seva t || 139 ibi P || 141 Grande magis t Cede magis G | ficta P fata *ceteri* || 142 crimina foeda G tegmina vera t || 143 Ausa foret p Ald. | ipse P ille *ceteri* || 145 placandaque divum L

Vis festina parat tenerosque supervenit annos.
 Olim et ferre minas avideque audire solebat
 Imperia et nostris procul haut discedere ab antris: 150
 Nunc illum non Ossa capit, non Pelion ingens
 Pharsalive nives. Ipsi mihi saepe queruntur
 Centauri raptasque domos abstractaque coram
 Armenta et semet campis fluviisque fugari:
 Insidiasque et bella parant tumideque minantur. 155
 Olim equidem Argoos pinus cum Thessala reges
 Hac veheret, iuvenem Alciden et Thesea vidi —
 Sed taceo.' Figit gelidus Nereida pallor.

Ille aderat multo sudore et pulvere maior,
 Et tamen arma inter festinatosque labores 160
 Dulcis adhuc visu: niveo natat ignis in ore
 Purpureus fulvoque nitet coma gratior auro.
 Necdum prima nova lanugine vertitur aetas,
 Tranquillaque faces oculis et plurima vultu
 Mater inest: qualis Lycia venator Apollo 165
 Cum redit et saevis permutat plectra pharetris.
 Forte et laetus adest (o quantum gaudia formae
 Adiciunt!): fetam Pholoes sub rupe leaenam
 Perculerat ferro vacuisque reliquerat antris
 Ipsam, sed catulos apportat et incitat ungues. 170
 Quos tamen, ut fido genetrix in limine visa est,

148 *tenuisque* ApG *tenuosque* t; *sed cf. infra v. 478 II*
 96 (382). '*tenuis anni*' *senium significant Theb. IV 512* ||
 149 Olim et ferre G²L Olim effere P Olim ferre M | avideque audire
 P et obire audita *ceteri* || 150 decedere *Baehrensii* || 152 Pharsalivaeve P Thessalivaeve *ceteri* Thessalivaeve *edd. vett.* Pharsalivaeve *corr. Baehrensii* || 154 semet campis AM campis semet *edd.* || 155 Insidiasque A Insidias M | tumideque P timidique *ceteri* timidique *Venett. Gronov.* || 156 argeos t Argolicos *Nic. Heinsius* Argivos *Baehrensii* || 157 *versus in P contextu omis-*
sus, sed eadem manu ima pagina additus | iuvenes t D || 158 gelidus figit praecordia pallor t || 160 Et tamen AM Attamen t ||
 161 vacat m || 162 Porpureus P || 166 Dum D | plecta P ||
 168 leonem t || 169 reliquerat ipsam G || 170 Antris, sed G |
 asportat *edd. vett.* a//optat G²

Abicit exceptamque avidis circumligat ulnis,
 Iam gravis amplexu iamque aequus vertice matris.
 Insequitur magno iam tunc conexus amore
 Patroclus tantisque extenditur aemulus actis, 175
 Par studiis aevique modis, sed robore longe,
 Et tamen aequali visurus Pergama fato.

Protinus ille subit rapido quae proxima saltu
 Flumina fumantesque genas crinemque novatur
 Fontibus: Eurotae qualis vada Castor anhelos 180
 Intrat equo fessumque sui iubar excitat astri.
 Miratur comitque senex, nunc pectora mulcens
 Nunc fortes umeros: angunt sua gaudia matrem.
 Tunc libare dapes Baccheaque munera Chiron
 Orat et attonitae varia oblectamina nectens 185
 Elicit extremo chelyn et solantia curas
 Fila movet leviterque expertas pollice chordas
 Dat puero. Canit ille libens immania laudum
 Semina: quot tumidae superarit iussa novercae
 Amphitryoniades, crudum quo Bebryca caestu 190
 Obruerit Pollux, quanto circumdata nexu
 Ruperit Aegides Minoia brachia tauri,
 Maternos in fine toros superisque gravatum

174 iam tum G² iam nunc Queckius || 175 accenditur Bernartius || 176 aevique animis Baehrensus | nec robore longe Sandstroemius (*studia critica in Pap. Stat. Upsaliae 1878 p. 39*) | robora Schraderus | robore dispar m edd. vett. sed cf. Theb. X 638 XI 432 || 177 Et tandem Sandstroemius || 178 rabido quae maxima saltu G² || 179 novatur A Leid. novavit M rotatur t || 180 vaga P || 181 fessusque P | incitat p || 182 mulcet H || 185 attonitae varia oblectamina nectens P attonitae varia oblectamina nectens Gronovius attonitam vario oblectamine nectens p G² (*sec. m. superscr. fallens*) attonitam vario oblectamine PoM | mulcet M mulcens Po || 189 Carmina D | quod P quo PoHD Venett. quae G² qui G Leid. quot scripsi cf. v. 490 || 190 crudo Gm edd. vett. | qui Gtp || 192 Minoia PG Leid. marg. schol. Venett. Minonia t Minora p Minoi G²Po (*cum ras.*)

Palion: hic ficto risit Thetis anxia vultu.
 Nox trahit in somnos, saxo conlabitur ingens 195
 Centaurus blandusque umeris se innectit Achilles,
 Quamquam ibi fida parens, assuetaque pectora mavult.
 At Thetis undisonis per noctem in rupibus astans,
 Quae nato secreta velit, quibus abdere terris
 Destinet, huc illuc divisa mente volutat. 200
 Proxima nec studiis multum Mavortia Thrace
 Nec Macetum gens dura placet laudumve daturi
 Cecropidae stimulos, nimium opportuna carinis
 Sestos Abydenique sinus: placet ire per altas
 Cycladas. Hic spretae Myconosque humilisque Seriphos
 Et Lemnos non aequa viris atque hospita Delos 206
 Gentibus. Imbelli nuper Lycomedis ab aula
 Virgineos coetus et litora persona ludo
 Audierat, duros laxantem Aegaeona nexus
 Missa sequi centumque dei numerare catenas. 210
 Haec placet, haec timidae tellus tutissima matri.
 Qualis vicino volucris iam sedula partu
 Iamque timens, qua fronde domum suspendat inanem,
 Providet hic ventos, hic anxia cogitat angues,
 Hic homines: tandem dubiae placet umbra, novisque 215
 Vix stetit in ramis et protinus arbor amatur.

194 hichuicto P hic victo P^oG² hic ficto M cf. *Silv. V 1*
159 Theb. VI 292 XI 233. 755 || 197 hoc versu libri manu-
 scripti peiores librum primum Achilleidos finiunt || 198 undosis
 G umbrosis coni. Gronovius | hastans P || 199 addere PHt ||
 200 divisa AMG (ut emendaverat Nic. Heinsius) diversa M ||
 nec sec. m.
 201 sed G² sed ceteri nec corr. Baehrensii || 202 Macetum G²L
 Gronov. Macedum P^oP^oM cf. *Ach. II 132 (418) Silv. IV 6,*
106 Theb. VII 269 | laudumque AM laudumve corr. Baeh-
 rensius || 204 artas P (sed cf. v. 530) || 205 Hic P^oG² His
 P^o Hinc M | Myconosque G² Venett. probante Nic. Heinsio My-
 conos P^oP^oM || 207 ab aula AM in aula edd. || 210 Iussa GtL |
 mutare H || 212 volucres P || 213 timet t | suspendit P || 214 hic
 P^oP^oG² pr. m. Hinc G² sec. man. M | hic P^oP^oG² pr. m. hinc G² sec.
 man. M || 215 Hic P Hinc P^oG² Hinc M || *Post v. 216 cod. Oldenbur-*

Altera consilio superest tristemque fatigat
 Cura deam, natum ipsa sinu complexa per undas
 An magno Tritone ferat, ventosne volucres
 Advocet an pelago solitam Thaumantida pasci. 220
 Elicit inde fretis et murice frenat acuto
 Delphinas biiugos, quos illi maxima Tethys
 Gurgite Atlanteo pelagi sub valle sonora
 Nutrierat: nullis vada per Neptunia glaucae
 Tantus honos formae nandique potentia nec plus 225
 Pectoris humani; iubet hos subsistere pleno
 Litore, ne nudae noceant contagia terrae.
 Ipsa dehinc toto resolutum pectore Achillem
 (Qui pueris sopor) Haemonii de rupibus antri
 Ad placidas deportat aquas et iussa tacere 230
 Litora: monstrat iter totoque effulгурat orbe
 Cynthia. Prosequitur divam celeresque recursus
 Securus pelagi Chiron rogat udaeque celat
 Lumina et abreptos subito iam iamque latentes
 Erecto prospectat equo, qua cana parumper 235
 Spumant signa fugae et liquido perit orbita ponto.
 Illum non alias rediturum ad Thessala Tempe
 Iam tristis Pholoe, iam nubilus ingemit Othrys
 Et senior Spercheos aquis speluncaque docti
 Muta senis; quaerunt puerilia carmina Fauni 240
 Et sperata diu plorant conubia Nymphae.

gensis haec verba exhibet: 'Componitque nidos, quibus ansia (sic) natos effovet.' || 218 complexa P || 219 ventosne AM ventosque edd. || Post v. 220 in t. v. 234 sequitur nec tamen suo loco omittitur; versus 221 deest || 222 biiugos PptH biinges PoG²G edd. || 224 Nutrigerat P || 226 Corporis H | iuuet P || 228 Ipsum Menkius | corpore Wakefieldus Achillen P || 229 Quis M edd. | vett. | pueri G²GDt || 230 At P || 231 effulгурat P effulgerat G²Po (prim. man., altera s. superscr.) effulserat M fulserat Queckius || 233 rotat P || 239 Et senior P Et tenuis ceteri. Cf. infra II 143 sqq. (429 sqq.) Theb. IV 838 || 240 Mesta H | Muta senis queritur: puerilia Heinsius ex codd. probante Menkio coll. Theb. V 334 VIII 196.

Iam premit astra dies humilique ex aequore Titan
 Rorantes evolvit equos et ab aethere magno
 Sublatum curru pelagus cadit, ac vada mater
 Seyria iamdudum fluctus emensa tenebat, 245
 Exierantque ingo fessi delphines herili:
 Cum pueri tremefacta quies oculique iacentis
 Infusum sensere diem. Stupet aere primo,
 Quae loca, qui fluctus, ubi Pelion? Omnia versa
 Atque ignota videt dubitatque agnoscere matrem. 250
 Occupat illa manu blandeque adfata paventem:
 'Si mihi, care puer, thalamos sors aequa tulisset,
 Quos dabat, aetheriis ego te complexa tenerem
 Sidus grande plagis, magnique puerpera caeli
 Nil humiles Parcas terrenaque fata vererer. 255
 Nunc impar tibi, nate, genus, praeclusaque leti
 Tantum a matre via est; quin et metuenda propinquant
 Tempora et extremis admota pericula metis.
 Cedamus, paulumque animos submitte viriles
 Atque habitus dignare meos. Si Lydia dura 260
 Pensa manu mollesque tulit Tirynthius hastas,
 Si decet aurata Bacchum vestigia palla
 Verrere, virgineos si Iuppiter induit artus,
 Nec magnum ambigui fregerunt Caenea sexus:
 Has sine, quaeso, minas nubemque exire malignam. 265
 Mox iterum campos, iterum Centaurica reddam
 Lustra tibi: per ego hoc decus et ventura iuventae
 Gaudia, si terras humilemque experta maritum
 Te propter, si progenitum Stygos amne severo

v. 269. Serv. ad Verg. Aen. VI 57: 'unde Statius: si te

242 humilique P humilesque H humidusque Gt humilisque
 PoG^p || 244 ac (*in ras.*) G² ad P at PoM || 245 emissa P emersa
 H || 247 patentes P iacentes G²Ht paventes *Baehrensii* || 249 ver-
 sat G²M || 252 tulisset P dedisset *ceteri* || 255 Nihil P || 257 a
 matre P matre *ceteri* ame (*pro a mŕe* — a matre) t || 259 depone
 viriles t || 260 auitus P || 265 nubemque P numenque *ceteri* nu-
 merumque t animumque *Venett.* | malignam P malignum *ceteri*
 (*Of. Theb. I 124 II 321 IV 512 Silv. I 3, 109*) || 267 iubente P

Armavi (totumque utinam!) cape tuta parumper 270
 Tegmina nil nocitura animo. Cur ora reducis?
 Quidve parant oculi? Pudet hoc mitescere cultu?
 Per te, care puer, cognata per aequora iuro,
 Nesciet hoc Chiron.' Sic horrida pectora tractat
 Nequiquam mulcens; obstat genitorque roganti 275
 Nutritorque ingens et cruda exordia magnae
 Indolis. Effrenae tumidum velut igne iuventae
 Si quis equum primis submittere temptet habenis:
 Ille diu campis fluviisque et honore superbo
 Gavisus non colla iugo, non aspera praebet 280
 Ora lupis dominique fremit captivus inire
 Imperia atque alios miratur discere cursus.
 Quis deus attonitae fraudes astumque parenti
 Contulit? Indocilem quae mens detrahit Achillem?
 Palladi litoreae celebrabat Scyros honorum 285
 Forte diem, placidoque satae Lycomede sorores
 Luce sacra patriis (quae rara licentia) muris
 Exierant dare veris opes divaeque severas
 Fronde ligare comas et spargere floribus hastam.
 Omnibus eximium formae decus, omnibus idem 290
 Cultus et expleto teneri iam fine pudoris
 Virginitas matura toris annique tumentes.
 Sed quantum virides pelagi Venus addita Nymphas
 Obruit, aut umeris quantum Diana relinquit
 Naidas: effulget tantum regina decori 295

Stygis amne severo Armavi, totumque utinam.' — v. 285. Priscianus VII 49 p. 327 H.: 'Statius in I Achilleidos: Palladi litoreae celebrabat Scyros honorem.'

271 nihil P | reduces P retorques HD || 276 exordia manent P || 281 fremit P gemit PoG²M negat m || 284 Indocilemque nimis correxit Achillem *coni. Kochius* quaeres distrahit *Baehrensius* || 285 Scyros P Scyros PoG² Prisc. Ita omnibus locis *codd. exhibent, cf. I 658 692 696 II 22 45 93* | honorem Prisc. t || 289 comas ligare P | hastas Gt || 295 Naidas Apt Leid. (ut correxerat Bentleius) Nayadas H Naiades D Naides G edd.

Iam premit astra dies humilique ex aequore **Titan**
 Rorantes evolvit equos et ab aethere magno
 Sublatum curru pelagus cadit, ac vada mater
 Scyria iamdudum fluctus emensa tenebat, 245
 Exierantque iugo fessi delphines herili:
 Cum pueri tremefacta quies oculique iacentis
 Infusum sensere diem. Stupet aere primo,
 Quae loca, qui fluctus, ubi Pelion? Omnia versa
 Atque ignota videt dubitatque agnoscere matrem. 250
 Occupat illa manu blandeque adfata paventem:
 'Si mihi, care puer, thalamos sors aequa tulisset,
 Quos dabat, aetheriis ego te complexa tenerem
 Sidus grande plagis, magnique puerpera caeli
 Nil humiles Parcas terrenaque fata vererer. 255
 Nunc impar tibi, nate, genus, praeclusaque leti
 Tantum a matre via est; quin et metuenda propinquant
 Tempora et extremis admota pericula metis.
 Cedamus, paulumque animos submitte viriles
 Atque habitus dignare meos. Si Lydia dura 260
 Pensa manu mollesque tulit Tirynthius hastas,
 Si decet aurata Bacchum vestigia palla
 Verrere, virgineos si Iuppiter induit artus,
 Nec magnum ambigui fregerunt Caenea sexus:
 Has sine, quaeso, minas nubemque exire malignam. 265
 Mox iterum campos, iterum Centaurica reddam
 Lustra tibi: per ego hoc decus et ventura iuventae
 Gaudia, si terras humilemque experta maritum
 Te propter, si progenitum Stygos amne severo

v. 269. Serv. ad Verg. Aen. VI 57: 'unde Statius: si te

242 humilique **P** humilesque **H** humidusque **Gt** humilisque
PoG²p || 244 ac (*in ras.*) **G²** ad **P** at **PoM** || 245 emissa **P** emersa
H || 247 patentes **P** iacentes **G²Ht** paventes *Baehrensii* || 249 ver-
 sat **G²M** || 252 tulisset **P** dedisset *ceteri* || 255 Nihil **P** || 257 a
 matre **P** matre *ceteri* ame (*pro a m̄re* = a matre) **t** || 259 depone
 viriles **t** || 260 auitus **P** || 265 nubemque **P** numenque *ceteri* nu-
 merumque **t** animumque *Venett.* | malignam **P** malignum *ceteri*
 (*Cf. Theb. I 124 II 321 IV 512 Silv. I 3, 109*) || 267 iubente **P**

Armavi (totumque utinam!) cape tuta parumper 270
 Tegmina nil nocitura animo. Cur ora reducis?
 Quidve parant oculi? Pudet hoc mitescere cultu?
 Per te, care puer, cognata per aequora iuro,
 Nesciet hoc Chiron.' Sic horrida pectora tractat
 Nequiquam mulcens; obstat genitorque roganti 275
 Nutritorque ingens et cruda exordia magnae
 Indolis. Effrenae tumidum velut igne iuventae
 Si quis equum primis submittere temptet habenis:
 Ille diu campis fluviisque et honore superbo
 Gavisus non colla iugo, non aspera praebet 280
 Ora lupis dominique fremit captivus inire
 Imperia atque alios miratur discere cursus.
 Quis deus attonitae fraudes astumque parenti
 Contulit? Indocilem quae mens detraxit Achillem?
 Palladi litoreae celebrabat Scyros honorum 285
 Forte diem, placidoque satae Lycomede sorores
 Luce sacra patriis (quae rara licentia) muris.
 Exierant dare veris opes divaeque severas
 Fronde ligare comas et spargere floribus hastam.
 Omnibus eximium formae decus, omnibus idem 290
 Cultus et expleto teneri iam fine pudoris
 Virginitas matura toris annique tumentes.
 Sed quantum virides pelagi Venus addita Nymphas
 Obruit, aut umeris quantum Diana relinquit
 Naidas: effulget tantum regina decori 295

Stygis amne severo Armavi, totumque utinam.' — v. 285. Priscianus VII 49 p. 327 H.: 'Statius in I Achilleidos: Palladi litoreae celebrabat Scyros honorem.'

271 nihil P | reduces P retorques HD || 276 exordia manent P || 281 fremit P gemit PoG²M negat m || 284 Indocilemque nimis correxit Achillem coni. Kochius quaeres distraxit Bachrensius || 285 Scyrus P Scyros PoG¹ Prisc. Ita omnibus locis codd. exhibent, cf. I 658 692 696 II 22 45 93 | honorem Prisc. t || 289 comas ligare P | hastas Gt || 295 Naidas Apt Leid. (ut correxerat Bentleius) Nayadas H Naiades D Naides G edd.

Deidamia chori pulchrisque sororibus obstat.
 Illius et roseo flammatur purpura vultu
 Et gemmis lux maior inest et blandius aurum:
 Atque ipsi par forma deaest, si pectoris angues
 Ponat et exempta pacetur casside vultus. 300
 Hanc ubi ducentem longe socia agmina vidit
 Trux puer et nullo temeratus pectora motu,
 Deriguit totisque novum bibit ossibus ignem.
 Nec latet haustus amor, sed fax vibrata medullis
 In vultus atque ora redit lucemque genarum 305
 Tingit et impulsam tenui sudore pererrat.
 Lactea Massagetae veluti cum pocula fucant
 Sanguine puniceo vel ebur corrumpitur ostro:
 Sic variis manifesta notis palletque rubetque
 Flamma repens. Eat atque ultro ferus hospita sacra 310
 Dissiciat turbae securus et immemor aevi,
 Ni pudor et iunctae teneat reverentia matris.
 Ut pater armenti quondam ductorque futurus,
 Cui nondum toto peraguntur cornua gyro,
 Cum sociam pastus niveo candore iuvenecam 315
 Aspicit, ardescunt animi primusque per ora
 Spumat amor, spectant hilares obstantque magistri.
 Occupat arrepto iam conscia tempore mater:
 'Hasne inter simulare choros et brachia ludo
 Nectere, nate, grave est? gelida quid tale sub Ossa 320

299 deest P deae ceteri deaest scripsi || 300 pacetur P^{mo}
 (ut corr. Dan. Heinsius) placetur ceteri | capsula P || 302 vultu
 P || 303 Diriguit codd. Deriguit scripsi coll. Theb. V 396 VII
 74 IX 36 || 306 Tinguit Ap || 307 fucant P(?) con. Dan. Heinsius
 miscent G fuscant reliqui || 308 ut ebur H veluti ebur P ||
 310 repens AG recens reliqui || 311 Dissiciat PG² Dissiceat Po
 cf. Ribbeckii prolegg. ad Verg. p. 414 Theb. I 590 X 69 Dissociat
 G Deiciat D Discutiat pth || 313 ductorque P rectorque
 ceteri cf. v. 88 | 315 pastu Po || 316 obstantque Pt optantque
 ceteri cupiuntque Leid. || 318 conscia tempore AM tempore
 conscia edd. 319 Hasne AtD (ut emendaverant Gronovius, Bentleius
 Schraderus) Hosne pGH edd.

Peliacisque iugis? o si mihi iungere curas
 Atque alium portare sinu contingat Achillem!
 Mulcetur laetumque rubet visusque protervos
 Obliquat vestesque manu leviori repellit.
 Aspicit ambiguum genetrix cogique volentem 325
 Iniecitque sinus; tum colla rigentia molli
 Submittitque graves umeros et fortia laxat
 Brachia et inplexos certo domat ordine crines,
 Ac sua dilecta cervice monilia transfert;
 Et picturato cohibens vestigia limbo 330
 Incessum motumque docet fandique pudorem.
 Qualiter artificii victurae pollice cerae
 Accipiunt formas ignemque manumque sequuntur:
 Talis erat divae natum mutantis imago.
 Nec luctata diu; superest nam plurimus illi 335
 Invita virtute decor, fallitque tuentes
 Ambiguus tenuique latens discrimine sexus.
 Procedunt, iterumque monens rursumque fatigans
 Blanda Thetis: 'Sic ergo gradum, sic ora manusque,

v. 332 sq. Priscianus VII 63 p. 340 H.: 'Statius in I Achilleidos: Qualiter artificii victurae pollice cerae Accipiunt formas.'

322 Achillen P || 323 laetu///que P laetumque G² Po lae-
 tusque M | visosque P vultusque H | protervos ApH schol. Mo-
 nacensis superbos t edd. paternos G | 325 cogique volentem
 corr. Heinsius cogitque volentem codd. volantē G² || 326 tum
 G² (ut corr. Bentleius) tunc ceteri | recentia P || 328 inplexos
 PPcM implexos (l eras.) G² inplexos t | donat P || 329 detecta
 cervice Schraderus || 330 cohibens P cohibet ceteri. Interpun-
 ctionem correxi || 332 artificii A Priscian. p et sic emendandum
 censebant Heinsius Bentleius Marklandus Mitscherlichius arti-
 ficis M || 336 Invita P (cf. Theb. VI 574 IX 704) ita scriben-
 dum putaverant Bentleius et Marklandus (coll. Sidon. Apoll.
 V 17) Invicta ceteri || 338 iterumque monens rursumque fati-
 gans P iterumque monet rursumque fatigat edd. iterumque
 monet iterumque fatigat Po G²M

Nate, feres comitesque modis imitabere fictis, 340
 Ne te suspectum molli non misceat aulae
 Rector et incepti pereant mendacia furti.
 Dicit et admoto non cessat comere tactu.
 Sic ubi virgineis Hecate lassata Therapnis
 Ad patrem fratremque redit, comes haeret eunti 345
 Mater et ipsa umeros exertaque brachia velat;
 Ipsa arcum pharetrasque locat vestemque latentem
 Deducit sparsosque tumet componere crines.

Protinus aggreditur regem atque ibi testibus aris
 'Hanc tibi' ait, 'nostri germanam, rector, Achillis 350
 (Nonne vides, ut torva genas aequandaque fratri?)
 Tradimus: arma umeris arcumque animosa petebat
 Ferre et Amazonio conubia pellere ritu.
 Sed mihi curarum satis est pro stirpe virili:
 Haec calathos et sacra ferat, tu frange regendo 355
 Indocilem sexuque tene, dum nubilis aetas
 Solvendusque pudor; neve exercere protervas
 Gymnadas aut lustris nemorum concede vagari.
 Intus ale et similes inter seclude puellas;
 Litore praecipue portuque arcere memento. 360
 Vidisti modo vela Phrygum: iam mutua iura
 Fallere transmissae pelago didicere carinae.'

Accedit dictis pater ingenioque parentis

v. 344. Lactant. ad Theb. III 422 p. 102 Lind.: 'ut ipse
 alibi: Hecate (*om. L. ecate cod. Paris. 8063 echate cod. Paris.*
8064) lassata Therapnis (*Theramnis L.*)'

340 versus in G pr. m. omissus, sed ima pagina adscriptus ||
 343 Dicit A L Dixit M | distat comere P || 344 therapinis P
 pharetris ceteri, corr. Mitscherlichius (*Hom. hymn. in Cererem*
p. 147 sqq.) secutus schol. ad Theb. III 422, qui nostrum locum
 respexit. Cf. Philol. XXXIV p. 484 n. 26 || 347 Ipsa arcu pha-
 retraque levat Schraderus | vestemque latentem P vestesque la-
 tentes ceteri | fluentes Kochius || 348 tumet emendaverunt Gro-
 novius Heinsius Menkius timet P Leid. studet ceteri | Diducit
 sparsumque tumet componere crinem Heinsius || 351 cenas P ||
 356 sexuque P Pcp sexumque G²M | 357 exercere catervas P

Occultum Aeaciden (quis divum fraudibus obstet?)

Accipit; ultro etiam veneratur supplice dextra 365

Et grates electus agit: nec turba piarum

Scyriadum cessat nimio defigere visu

Virginis ora novae, quantum cervice comisque

Emineat quantumque umeros ac pectora fundat.

Dein sociare choros castisque accedere sacris 370

Hortantur, ceduntque loco et contingere gaudent.

Qualiter Idaliae volucres, ubi mollia frangunt

Nubila, iam longum caeloque domoque gregatae,

Si iunxit pinnas diversoque hospita tractu

Venit avis, cunctae primum mirantur et horrent: 375

Mox propius propiusque volant, atque aere in ipso

Paulatim fecere suam plausuque secundo

Circueunt hilares et ad alta cubilia ducunt.

Digreditur multum cunctata in limine mater,

Dum repetit monitus arcanaque murmura figit 380

Auribus et tacito dat verba novissima nato.

Tunc excepta freto longe cervice reflexa

Abnatat et blandis adfatur litora votis:

'Cara mihi tellus, magnae cui pignora curae

Depositumque ingens timido commisimus astu, 385

Sis felix taceasque, precor, quo more tacebat

Creta Rheae: te longus honos aeternaque cingent

v. 372 sq. Priscianus VI 93 p. 278 H.: 'Statius in I Achilleidos: Qualiter Idaliae volucres, ubi mollia frangunt Nubila, iam longum caeloque domoque gregatae.'

367 niveo P || 370 Dein G²t (*quod rectum esse Otto Muel-
lerus demonstravit quaest. Statian. p. 13, cum ubicumque apud
Statium 'dehinc' appareat iambus sit, nusquam monosyllabum,
sicut supra v. 228*) Dehinc PPeM | choris M || 374 diverso
quae Menkius divisoque G || 376 propius omm. PG²GH. ||
378 Circueunt t ita corr. Weberus (cf. v. 103 408) Circumeunt
AM || 381 tacite G | nato scripsi cum GD vultu P voto PeG²
tH || 383 votis AM verbis edd. || 385 Comissimus P | 387 rehae
PPe ree G²

Templa nec instabili fama superabere Delo;
 Et ventis et sacra fretis interque vadosas
 Cycladas, Aegaeae frangunt ubi saxa procellae, 390
 Nereidum tranquilla domus iurandaque nautis
 Insula, ne solum Danaas admitte carinas,
 Ne, precor! Hic thiasi tantum et nihil utile bellis,
 Hoc famam narrare doce; dumque arma parantur
 Dorica et alternum Mavors interfurit orbem, 395
 (Cedo equidem) sit virgo pii Lycomedis Achilles.
 Interea meritos ultrix Europa dolores
 Dulcibus armorum furiis et supplice regum
 Conquestu flammata movet; quippe ambit Atrides
 Ille magis, cui nupta domi, facinusque relatu 400
 Asperat Iliacum: captam sine Marte, sine armis
 Progeniem caeli Spartaeque potentis alumnam,
 Iura fidem superos una calcata rapina.
 Hoc foedus Phrygium, haec geminae commercia terrae?
 Quid maneat populos, ubi tanta iniuria primos 405
 Degrassata duces? — Coeunt gens omnis et aetas:
 Nec tantum exciti, bimari quos Isthmia vallo
 Claustura nec undisonae quos circuit umbo Maleae,
 Sed procul amoti, Phrixi qua semita iungi
 Europamque Asiamque vetat; quasque ordine gentes 410
 Litore Abydeno maris alligat unda superni.

390 Cyclicadas P | plangunt Nic. Heinsius probante Menkio,
 at cf. II 104 (390) || 391 iurandaque noctis P || 393 Ne, precor
 PG² (ut coniecerat Nic. Heinsius) Deprecor PoM Te precor
 edd. Hic precor t | thiasi A schol. Monac. tiasi Leid. pr. m.
 thiasos M tiasos Leid. alt. m. thiasis G | tantum et nihil A
 Leid. D tantum, nihil M | bello tG || 394 Hoc famam narrare
 A Leid. L Hic famam narrare M · Hoc famam servare cod. Dor-
 vilii Hic lanam tractare Withofius || 396 Achillis PPe | Hoc
 versu codices peiores librum Achilleidos secundum finiunt ||
 397 victrix P || 403 ruina Gt || 404 geminae haec H || 409 amoti
 tp admotis P amotas G admotas PoG² admoti DL Et procul
 amotae scribendum esse censebat Gronovius || 410 EuropenAsiam-
 que Menkius cf. v. 82

Fervet amor belli concussasque erigit urbes.
 Aera domat Temese, quatitur navalibus ora
 Eubois, innumera resonant incude Mycenae,
 Pisa novat currus, Nemeë dat terga ferarum, 415
 Cirrha sagittiferas certat stipare pharetras,
 Lerna graves clipeos caesis vestire iuvenis.
 Dat bello pedites Aetolus et asper Acarnan,
 Argos agit turmas, vacuantur pascua ditis
 Arcadiae, frenat celeres Epiros alumnos, 420
 Phocis et Aoniae iaculis rarescitis umbrae,
 Murorum tormenta Pylos Messenaeque tendunt.
 Nulla immunis humus; velluntur postibus altis
 Arma olim dimissa patrum, flammisque liquescunt
 Dona deum: ereptum superis Mars efferat aurum. 425
 Nusquam umbrae veteres: minor Othrys et ardua sidunt
 Taygeta, exuti viderunt aera montes.
 Iam natat omne nemus, caeduntur robora classi,
 Silva minor remis. Ferrum lassatur in usus
 Innumeros, quod rostra liget, quod muniat arma, 430
 Belligeros quod frenet equos, quod mille catenis
 Squalentes nectat tunicas, quod sanguine fumet
 Vulneraque alta bibat, quod conspirante veneno
 Impellat mortes; tenuant umentia saxa
 Attritu et pigris addunt mucronibus iras. 435
 Nec modus aut arcus lentare aut fundere glandes
 Aut torrere sudes galeasque attollere conis.

412 conclusasque P | 413 Aera domat Temese Ap (ut corr. Menkius) Aere sonant (sonat) Temesae (Temese) M cf. Silv. I 1, 42 || 417 sq. desunt in G || 418 Acanan P Acarnas Po aspera carnas G²t aspera carras H 422 Messenaeque P Mesenaeque G Messanaeque PoG² Messana H tradunt pD || 425 deum et M | ereptum P raptum ceteri | asserit aurum Bachrensium || 428 omnem P || 429 lassatur PPcGD laxatur G²ptH | in usus P ad usus ceteri || 432 Squamantes vel Squamatas Menkius || 434 tenuat umentia P tenuant humentia Leid. tenuantque humentia G²G tenuantur humentia D tenuantur mitia Po tenuantque tumentia tH tenuant acuentia Nic. Heinsius || 435 pigris P (ut coniec. Heinsius) nigris ceteri | iram Heinsius

Hos inter motus pigram gemit una quietem
Thessalia et geminis incusat fata querellis,
Quod senior Peleus nec adhuc maturus Achilles. 440

Iam Pelopis terras Graiumque exhauserat orbem
Praecipitans in transtra viros insanus equosque
Bellipotens. Fervent portus et operta carinis
Stagna suasque hiemes classis promota suosque
Attollit fluctus; ipsum iam puppibus aequor 445
Deficit et totos consumunt carbasa ventos.

Prima rates Danaas Hecateia congregat Aulis,
Rupibus expositis longique crepidine dorsi
Euboicum scindens Aulis mare, litora multum
Montivagae dilecta deae, iuxtaque Caphereus 450
Latratum pelago tollens caput. Ille Pelasgas
Ut vidit tranare rates, ter monte ter undis
Intonuit saevaeque dedit praesagia noctis.
Coetus ibi armorum Troiae fatalis, ibi ingens
Iuratur bellum, donec sol annuus omnes 455
Conficeret metas. Tunc primum Graecia vires
Contemplata suas; tunc sparsa ac dissona moles
In corpus vultumque coit et rege sub uno
Disposita est. Sic curva feras indago latentes
Claudit et admotis paulatim cassibus artat. 460
Illae ignem sonitumque pavent diffusaque linquunt
Avia miranturque suum decrescere montem,
Donec in angustam ceciderunt undique vallem,
Inque vicem stupuere greges socioque timore
Mansuescunt: simul hirtus aper simul ursa lupusque 465
Cogitur et captos contempsit cerva leones.

438 una P ore Po ora G²G hora tH || 439 Thessalia P Thes-
salis ceteri || 440 Pellens P || 444 suasuasque P || 449 scindens corr.
Menkius scandens codd. || 450 Caphereus A chaphereus t Capha-
reus M edd. cf. v. 93 || 451 Pelasgans P || 452 tranara P trans-
ire GHD || 455 amnes P || 459 Deposita P || 460 inclusas paulatim
G | classibus PPet || 461 Ille P || 462 Avita P || 463 coierunt
Baehrensius || 464 timuere || 466 contempsit PG²M contempnit
Po contemnit p edd.

Sed quamquam et gemini pariter sua bella capessant
 Atridae famamque avida virtute paternam
 Tydides Sthenelusque premant, nec cogitet annos
 Antilochus septemque Ajax umbone coruscat 470
 Armenti reges atque aequum moenibus orbem,
 Consiliisque armisque vigil contendat Ulixes:
 Omnis in absentem belli manus ardet Achillem,
 Nomen Achillis amant, et in Hectora solus Achilles
 Poscitur, illum unum Teucris Priamoque loquuntur 475
 Fatalem. Quis enim Haemoniis sub vallibus alter
 Creverit effossa reptans nive? Cuius adortus
 Cruda rudimenta et teneros formaverit annos
 Centaurus? Patrii propior cui linea caeli,
 Quemve alium Stygios tulerit secreta per amnes 480
 Nereis et pulchros ferro praestruxerit artus?
 Haec Graiae castris iterant traduntque cohortes.
 Cedit turba ducum vincique haut maesta fatetur.

Sic cum palantes Phlegraea in castra coirent
 Caelicolae iamque Odrysiam Gradivus in hastam 485
 Surgeret et Libycos Tritonia tolleretur angues
 Ingentemque manu curvaret Delius arcum,
 Stabat anhela metu solum Natura Tonantem
 Respiciens: quando ille hiemes tonitrusque vocaret
 Nubibus, igniferam quot fulmina posceret Aetnen. 490

Atque ibi dum mixta vallati plebe suorum
 Et maris et belli consultant tempora reges,

467 quamquam et gemini A quamquam gemini M | laces-
 sant Menkius || 468 avida P avidi ceteri | paterna G²D || 469 pre-
 mat P || 471 *Interpunctionem correxi* Armenti reges, atque aequum
 moenibus orbem consiliis dant edd. || 472 Consiliisque AG Consi-
 liis M edd. || 476 valibus P || 477 ad ortus P adortus G² ab ortu
 PoM edd. || 481 Nerei P | praestruxerit A Leid. perstrinxerit M
 praestrinxerit Queckius. Cf. Mus. Rhen. XXX p. 475 || 484 pal-
 lentes A Leid. D bellantes pGH pallantes t palantes Ald. Ber-
 nart. Barthius || 486 lybricos P || 488 sola P solum iam turba
 Baehrensium || 490 et 491 in P inter se transpositi sunt || 490 quod
 fulmina PG² quot fulmina Leid. pr. m. quo fulmina Po quae
 fulmina M | Aetnen P etⁿnen G² Aetnam PoM || 491 plebo P

Increpitans magno vatem Calchanta tumultu
 Protesilaus ait (namque huic bellare cupido
 Praecipua et primae iam tunc data gloria mortis): 495
 'O nimium Phoebi tripodumque oblite tuorum,
 Thestoride, quando ora deo possessa movebis
 Iustius, aut quaenam Parcarum occulta recludes?
 Cernis ut ignotum cuncti stupeantque premantque
 Aeaciden? Sordent vulgo Calydonius heros 500
 Et magno genitus Telamone Ajaxque secundus,
 Nos quoque: sed Mavors et Troia abrepta probabunt.
 Illum neglectis (pudet heu!) ductoribus omnes
 Belligerum ceu numen amant. Dic ocius (aut cur
 Serta comis et multus honos?), quibus abditus oris 505
 Quave iubes tellure peti; nam fama nec antris
 Chironis patria nec degere Peleos aula.
 Heia, inrumpe deos et fata latentia vexa,
 Laurigerosque ignes, si quando, avidissimus hauri:
 Arma horrenda tibi saevosque remisimus enses. 510
 Numquam has imbelles galea violabere vittas,
 Sed felix numeroque ducum praestantior omni,
 Si magnum Danaïs *per te portendis* Achillem?
 Iamdudum trepido circumfert lumina motu
 Intrantemque deum primo pallore fatetur 515

494 agit P erat *Scrivenerus* || 495 gloria P copia *ceteri* | et
 primi i. t. d. c. Martis *Bentleius* || 498 quia nam P quaenam
 G²PcpG *Leid.* q' nam t quando HD || 499 cunctis PPe | premant-
 que AM petantque *edd.* fremantque *Baehrensii* || 500 Sordent
 P Sordet *ceteri* || 502 et Troia abrepta PpG sed Troia abrepta Pe
 sed troia arrepta G² et Troia arrepta *Leid.* Dt arreptaque Troia
 H *edd. vett.* || 504 quur P || 505 multus PpG mutus G²HL mitis
 t *Gronov.* || 506 iunes P || 508 Heia inrumpe deos A Eya age
 rumpe deos G Eia, rumpe moras M Eia age rumpe moras *Bur-*
mannus Sec. | vexa (*al. m. r superscr.*) P vexa PpG² *Leid.* nexa t
 laxa M || 509 Laurigerique *Baehrensii* || 511 galeare violare vit-
 tas P || 512 Sed At Sis felix M || 513 pro te A prôte (= promte)
Baehrensii | dependis P (an deprendis?) protendis H *Leid.*
Voss. 83 pretendis *Lips.* 36

Thestorides; mox igne genas et sanguine torquens
 Nec socios nec castra videt, sed caecus et absens
 Nunc superum magnos deprendit in aethere coetus,
 Nunc sagas adfatur aves, nunc dura sororum
 Licia, turiferas modo consulit anxius aras 520
 Flammarumque apices rapit et caligine sacra
 Pascitur. Exsiliunt crines rigidisque laborat
 Vitta comis, nec colla loco nec in ordine gressus.
 Tandem fessa tremens longis mugitibus ora
 Solvit, et oppositum vox eluctata furorem est: 525
 'Quo rapis ingentem magni Chironis alumnum
 Femineis, Nerei, dolis? Huc mitte: quid aufers?
 Non patiar: meus iste, meus. Tu diva profundi,
 Et me Phoebus agit. Latebris quibus abdere temptas
 Eversorem Asiae? Video per Cycladas altas 530
 Attonitam et turpi quaerentem litora furto.
 Occidimus: placuit Lycomedis conscia tellus.
 O scelus! en fluxae veniunt in pectora vestes.
 Scinde, puer, scinde et timidæ ne cede parenti.
 Ei mihi raptus abit! quaenam hæc procul improba virgo?'
 Hic nutante gradu stetit amissisque furoris 536
 Viribus ante ipsas tremefactus corrui aras.
 Tunc haerentem Ithacum Calydonius occupat heros:
 'Nos vocat iste labor; neque enim comes ire recusem,
 Si tua cura trahat. Licet ille sonantibus antris 540
 Tethyos aversae gremioque prematur aquosi
 Nereos: invenies. Tu tantum pròvidus astu

517 absens Ap amens M || 518 in aethera coetus P || 519 sa-
 gax PpH sacras G | dira *edd.* || 520 turicremas *Menkius* || 524 api-
 cem PH || 527 quid audes aufers P || 529—662 *versus in Po pr.*
m. om., al. m. add.; 529—660 in G³ *pr. m. om., margini al. m.*
adscripti sunt || 529 At me *Sandstroemius l. l.* | addere P *cf.*
v. 199 || 534 ne cede PPet *Leid.* ne crede G³M || 537—557 *ver-*
sus desunt in D || 537 defectus corrui *Cortius* || 539 recusem P
 recuso *ceteri* || 541 aversae PPpG *Leid. pr. m. Heinsius Bar-*
thius coll. Claudian. de R. Pr. III 319 sq. aüse t adversae
 G³H *Leid. m. alt.* | aquosi PPp aquoso G³GH acose t

Tende animum vigilem fecundumque erige pectus.
 Nam mihi quis vatum dubiis in casibus adsit
 Fata videre prior?' Subicit gavisus Ulixes: 545
 'Sic deus omnipotens firmet, sic adnuat illa
 Virgo paterna tibi! Sed me spes lubrica tardat:
 Grande equidem armatum castris inducere Achillem;
 Sed si fata negent, quam foedum ac triste reverti!
 Vota tamen Danaum non intemptata relinquam. 550
 Iamque adeo aut aderit mecum Peleius heros,
 Aut verum penitus latet et sine Apolline Calchas.'

Conclamant Danai stimulatque Agamemno volentes:
 Laxantur coetus resolutaque murmure laeto
 Agmina discedunt. Quales iam nocte propinqua 555
 E pastu referuntur aves, vel in antra reverti
 Melle novo gravidas mitis videt Hybla catervas.
 Nec mora, iam dexteras Ithacesia carbasus auras
 Poscit, et in remis hilaris sedere iuventus.

At procul occultum falsi sub imagine sexus 560
 Aeaciden furto iam noverat una latenti
 Deidamia virum; sed opertae conscia culpae
 Cuncta pavet tacitasque putat sentire sorores.
 Namque ut virgineo stetit in grege durus Achilles
 Exsolvitque rudem genetrix digressa pudorem, 565
 Protinus elegit comitem, quamquam omnis in illum

v. 553. Priscianus VI 29 p. 221 H.: 'Statius in I Achil-
 leidos: Conclamant Danai stimulatque Agamemno volentes.'

543 facundumque G securumque t | pecto P *pr. m., sec. corr.* ||
 544 Non mihi P | ausit A adsit *corr.* Schraderus addit p audet
 G || 548 Grande equidem G³p Grande mequidem P Grande qui-
 dem tHG || 551 aut om. P || 553 Danii P | stimulant Agame-
 mnona velle G || 555 Qualis P || 556 aves PG³p tL *Leid. pr. m.*
sic Schraderus Menkius Weberus apes PcGH Leid. alt. m. oves
Bachrensius || 557 gravitas P || 558 versus deest in t || 559 in re-
 mos *Heinsius* | hilares PPc || 560 Ad P Haud G || 561 noverant
 P | latenti PPc *Leid.* latente *Wakefieldus* latentem G²M la-
 tranti (?) t || 564 in grege AMm agmine *edd.* durus PPpG
marg. clarus G²tH *Leid.* D

Turba coit, blandeque novas nil tale timenti
 Admovet insidias: illam sequiturque premitque
 Improbus, illam oculis iterumque iterumque resumit.
 Nunc nimius lateri non evitantis inhaeret, 570
 Nunc levibus sertis, lapsis nunc sponte canistris
 Nunc thyrso parcente ferit; modo dulcia notae
 Fila lyrae tenuesque modos et carmina monstrat
 Chironis ducitque manum digitosque sonanti
 Infringit citharae, nunc occupat ora canentis 575
 Et ligat amplexus et mille per oscula laudat.
 Illa libens discit, quo vertice Pelion, et quis
 Aeacides, puerique auditum nomen et actus
 Adsidue stupet et praesentem cantat Achillem.
 Ipsa quoque et validos proferre modestius artus 580
 Et tenuare rudes attrito pollice lanas
 Demonstrat reficitque colus et perdita dura
 Pensa manu; vocisque sonum pondusque tenentis,
 Quodque fugit comites, nimio quod lumine sese
 Figat et in verbis intempestivus anhelet, 585
 Miratur: iam iamque dolos aperire parantem
 Virginea levitate fugit prohibetque fateri.
 Sic sub matre Rhea iuvenis regnator Olympi
 Oscula securae dabat insidiosa sorori
 Frater adhuc, medii donec reverentia cessit 590
 Sanguinis et veros germana expavit amores.
 Tandem detecti timidae Nereidos astus.

Lucus Agenorei sublimis ad orgia Bacchi
 Stabat et admissum caelo nemus: huius in umbra
 Alternam renovare piaae trieterida matres 595

567 nihil P || 570 v. in p post v. 575 invenitur | inhaeret AM m
 adhaeret edd. || 572 motae Heinsius || 574 sonantis P || 576 amplexu
 Fr. Modius amplexu nec nulla Withofus || 578 v. in t al. manu
 inter v. 577 et 580 insertus || 579 v. in t marg. adscriptus ||
 582 colos codd. colus scripsi cum D coll. v. 635 Theb. III 242
 X 649 | perfida durat P || 583 Interpunctionem correxi cum
 Menkio et Duebnero || 585 Figit M | anhelat tD || 594 hujus
 in ume P || 595 Alternam P Gronovius Alternum ceteri | reno-

ADAMANTINUS

Turba cecit, blandique vocem
Admoveret mentes: illas
Improbis, illas
Nunc minime laetis
Nunc levibus verbis
Nunc sibyllae pariter
Fila lyrae demissa
Chiromis ducitque
Infringit citharæ
Et ligat amplexus
Illa libens ducit
Aeacidae, puerique
Adsidue stupet
Ipsa quoque et
Et tennare rudes
Demonstrat reflexas
Pensa manus; vixitque
Quodque fugit extulit
Figat et in vestire
Miratur: iam iungit
Virginea levitate
Sic sub matris
Oscula secum
Frater adhuc, nec
Sanguinis et
Tandem detestatur
Lucus Agamemnon
Stabat et ad
Alternam rursus

567
alluaret ad
62. Modis

Admoveret mentes: illas
Improbis, illas
Nunc minime laetis
Nunc levibus verbis
Nunc sibyllae pariter
Fila lyrae demissa
Chiromis ducitque
Infringit citharæ
Et ligat amplexus
Illa libens ducit
Aeacidae, puerique
Adsidue stupet
Ipsa quoque et
Et tennare rudes
Demonstrat reflexas
Pensa manus; vixitque
Quodque fugit extulit
Figat et in vestire
Miratur: iam iungit
Virginea levitate
Sic sub matris
Oscula secum
Frater adhuc, nec
Sanguinis et
Tandem detestatur
Lucus Agamemnon
Stabat et ad
Alternam rursus

Consuerant scissumque pecus terraque revulsas
 Ferre trabes gratosque deo praestare furores.
 Lex procul ire mares: iterat praecepta verendus
 Ductor, inaccessumque viris edicetur antrum.
 Nec satis est: stat fine dato metuenda sacerdos 600
 Exploratque aditus, ne quis temerator oberret
 Agmine femineo. Tacitus sibi risit Achilles.
 Illum, virgineae ducentem signa catervae
 Magnaque difficili solventem brachia motu
 (Et sexus pariter decet et mendacia matris) 605
 Mirantur comites. Nec iam pulcherrima turbae
 Deidamia suae tantumque admota superbo
 Vincitur Aeacide, quantum premit ipsa sorores.
 Ut vero e tereti demisit nebrida collo
 Errantesque sinus hedera collegit et alte 610
 Cinxit purpureis flaventia tempora vittis
 Vibravitque gravi redimitum missile dextra:
 Attonito stat turba metu, sacrisque relictis
 Illum ambire libet pronosque attollere vultus.
 Talis, ubi ad Thebas vultumque animumque remisit 615
 Euhius et patrio satiavit pectora luxu,
 Serta comis mitramque levat thyrsumque virentem
 Armata et hostiles invisit fortior Indos.
 Scandebat roseo medii fastigia caeli
 Luna iugo, totis ubi somnus inertior alis 620
 Defluit in terras mutumque amplectitur orbem:
 Consedere chori paulumque exercita pulsu
 Aera tacent, tenero cum solus ab agmine Achilles

vare PH revocare *ceteri* | triethyrida P trieterica *ceteri* trieterida
 corr. Gronovius, cf. Theb. IV 722 VII 93 IX 480 Silv. II 6, 72
 596 spissumque P || 598 Rex P || 599 educitur Pt || 600 Nec
 satis stat est P | vite data Schraderus || 601 habitus Schraderus ||
 602 sibi risit P subrisit *ceteri* || 609 e tereti PH ex tereti t et
 tereti Gp tereti Pc D Leid. a tereti edd. | dimisit M ||
 618 invisit PPe Leid. Gronov. invasit vel invadit M edd. vet. ||
 619 niveo Menkhus

Haec secum: 'Quonam timidae commenta parentis
 Usque feres? primumque imbelli carcere perdes 625
 Florem animi? non tela licet Mavortia dextra,
 Non trepidas agitare feras? ubi campus et amnes
 Haemonii? quaerisne meos, Sperchee, natatus
 Promissasque comas? an desertoris alumni
 Nullus honos? Stygiasque procul iam raptus ad umbras
 Dicor, et orbatus plangit mea funera Chiron? 631
 Tu nunc tela manu, nostros tu dirigis arcus
 Nutritosque mihi scandis, Patrocle, iugales:
 Ast ego pampineis diffundere brachia thyrsis
 Et tenuare colus (pudet heu taedetque fateri!) 635
 Iam scio. Quin etiam dilectae virginis ignem
 Aequaevamque facem captus noctesque diesque
 Dissimulas? Quonam usque premes urentia pectus
 Vulnere? teque marem (pudet heu!) nec amore probabis?'
 Sic ait; et densa noctis gavisus in umbra 640
 Tempestitiva suis torpere silentia furtis
 Vi potitur votis et toto pectore veros
 Admovet amplexus: vidit chorus omnis ab alto
 Astrorum et tenerae rubuerunt cornua Lunae.
 Illa quidem clamore nemus montemque replevit: 645
 Sed Bacchi comites, discussa nube soporis,
 Signa choris indicta putant; fragor undique notus
 Tollitur, et thyrsos iterum vibrabat Achilles,
 Ante tamen dubiam verbis solatus amicis:

627 sagittare feras P || 628 queresne P | Sperchie *codd.*
 ut *sec. manu*

Sperchee *scripsi*, cf. v. 102 || 632 tela gradumanu P || 635 colus
 A colos **Mm** cf. v. 582 | pudet haec (heu *al. m. superscr.*) P
 piget heu p || 636—721 (II 47) *versus in t desunt, cum inter fol.*
 7 et 8 *folium exciderit* || 637 Aequaevaeque *Schraderus* || 638 Quo-
 nam ipse P | presumerentia P premis urgencia PoD premes ur-
 gentia G *Leid.* || 639 meque Po p | probaris PDG *sec. m.* || 642 cor-
 pore *Baehrens* || 643 vidit P risu G² ludit G risit PoM rubuit
Scrivener || 648 vibrat P vibravit GH || 649 solatus P solatur
ceteri

'Ille ego (quid trepidas?), genitum quem caerulea mater
 Peneis silvis nivibusque immisit alendum 651
 Thessalicis. Nec ego hos cultus aut foeda subissem
 Tegmina, ni primo te visa in litore: cessi
 Te propter, tibi pensa manu, tibi mollia gesto
 Tympana. Quid defles magno nurus addita ponto? 655
 Quid gemis ingentes caelo paritura nepotes?
 Sed pater —: ante igni ferroque excisa iacebit
 Scyros et in tumidas ibunt haec versa procellas
 Moenia, quam saevo mea tu conubia pendas
 Funere: non adeo parebimus omnia matri.' 660
 [*Vade, sed ereptum celes taceasque pudorem.*]

Obstipuit tantis regina exterrita monstris,
 Quamquam olim suspecta fides et comminus ipsum
 Horruit et facies multum mutata fatentis.
 Quid faciat? casusne suos ferat ipsa parenti? 665
 Seque simul iuvenemque premat, fortassis acerbas
 Hausurum poenas? Et adhuc in corde manebat
 Ille diu deceptus amor: silet aegra premitque
 Iam commune nefas; unam placet addere furtis
 Altricem sociam, precibus quae victa duorum 670
 Adnuit. Illa astu tacito raptumque pudorem
 Surgentemque uterum atque aegros in pondere menses
 Occuluit, plenis donec stata tempora metis
 Attulit et partus index Lucina resolvit.

650 genitum ApD Schraderus genuit GHt || 651 Peneis
 PcG² Paeneiouis P Peneios Leid. pr. m. Peneos p Pelleis H
 Peliacis edd. Nescio an scribendum sit Haemoniis coll. vv. 98.
 229. 476. 627 sq. id quod cod. Lindenbrogii exhibet || 653 ni
 e primo te vias P || 656 gemes P || 657 Sed pater — Ante igni
 distinxit cum Barthio Menkius Sed pater ante igni, ferroque edd.
 Sed patria G Leid. ut scribendum censebat Heinsius || 659 pen-
 das Sandstroemius cum cod. Lindenbrogii perdas AM || 661 ver-
 sum omittunt PG²pH Leid. pr. m., uncis inclusi || 673 plenisque
 P || 674 Plurimi codices atque editiones praeter Lindenbrogianam
 et Cruceanam fere omnes hoc versu librum primum finiunt, co-
 dices novicii atque editiones Lind. et Cruc. librum tertium

- ¹¹₁ Iamque per Aegaeos ibat Laertia flexus 675
 Puppis, et innumeras mutabant Cycladas aurae:
 Iam Paros Olearosque latent; iam raditur alta
 Lemnos et a tergo decrescit Bacchica Naxos,
⁵ Ante oculos crescente Samo; iam Delos opacat
 Aequor: ibi e celsa libant carchesia puppe 680
 Responsique fidem et verum Calchanta precantur.
 Audiit Arquitenens Zephyrumque e vertice Cynthi
 Impulit et dubiis pleno dedit omina velo.
¹⁰ It pelagi secunda ratis: quippe alta Tonantis
 Iussa Thetin certas fatorum vertere leges 685
 Arcebant aegram lacrimis ac multa gementem,
 Quod non erueret pontum ventisque fretisque
 Omnibus invisum iam tunc sequeretur Ulixem.
¹⁵ Frangebat radios humili iam pronus Olympo
 Phoebus et Oceani penetrabile litus anhelis 690
 Promittebat equis: cum se scopulosa levavit
 Scyros; in hanc totos emisit puppe rudentes
 Dux Laertiades, sociisque resumere pontum
²⁰ Imperat et remis Zephyros supplere cadentes.
 Accedunt iussa, et magis indubitata magisque 695
 Scyros erat placidique super Tritonia custos
 Litoris. Egressi numen venerantur amicae

*Achilleidos: at in A Leid. Paris. 11324 nulla adnotatio invenitur, cum versus 286 libri secundi qui vulgo dicitur libro primo adnumerentur. Cf. Philol. XXXIV p. 475 sqq. || 675 flexus A Leid. pr. m. fluctus M || 676 Cyclades auras AM Cycladas aurae edd. | innu-
 meras mutabant Cycladas aurae corr. Koestlinus || 677 claresque
 pr. m. P || 678 'canaxos • bacchi' P || 680 puppi P || 682 Arquite-
 nens P Arcitenens ceteri || 684 pelagi G² Nic. Heinsius et Bur-
 mannus | pelago PPcM | sonantis P || 686 multa timentem P ||
 691 Permittebat Heinsius | cum e P || 693 sociisque P sociosque
 ceteri | portum P contum Wernsdorfius || 695 iuxta P iussa corr.
 Bachrensium iussis Po G² Leid. GD iussi p | et magis P [et] ma-
 gis Pcp et iam magis G² et om. M*

- 11 Aetolusque Ithacusque deae. Tunc providus heros,
 25 Hospita ne subito terrerent moenia coetu,
 Puppe iubet remanere suos; ipse ardua fido 700
 Cum Diomede petit. Sed iam praevenerat arcis
 Litoreae servator Abas ignotaque regi
 Ediderat (sed Graia tamen) succedere terris
 30 Carbasa. Procedunt, gemini ceu foedere iuncto
 Hiberna sub nocte lupi: licet et sua pulset 705
 Natorumque fames, penitus rabiemque minasque
 Dissimulant humilesque meant, ne nuntiet hostes
 Cura canum et trepidos moneat vigilare magistros.
 35 Sic segnes heroes eunt campumque patentem,
 Qui medius portus celsamque interiacet urbem, 710
 Alterno sermone terunt; prior occupat acer
 Tydides: 'Qua nunc verum ratione paramus
 Scrutari? namque ambiguo sub pectore pridem
 40 Verso, quid imbelles thyrsos mercatus et aera
 Urbibus in mediis Baccheaque terga mitrasque 715
 Huc tuleris varioque aspersas nebridas auro?
 Hisne gravem Priamo Phrygibusque armabis Achillem?'
 Illi subridens Ithacus paulum ore remisso:
 45 'Haec tibi, virginea modo si Lycomedis in aula est
 Fraude latens, ultro confessum in proelia ducent 720
 Peliden; tu cuncta citus de puppe memento
 Ferre, ubi tempus erit, clipeumque his iungere donis,
 Qui pulcher signis auroque asperrimus astat.
 50 Hoc sat erit: tecum lituo bonus adsit Agyrtas
 Occultamque tubam tacitos apportet in usus.' 725

700 iunet P || 706 penitus labemque P || 708 moneant G² ||
 710 medios P | portus ADH portum pGt || 711 terunt PPc fe-
 runt G serunt p *edd. vet.* serunt vel ferunt G² (s vel f in ras.) ||
 713 pridem PG quidem Pc quiddam G² *Leid. edd. vet.* quon-
 dam Gronovius || 716 variosque P || 717 Priamo phrygib. P Priamo
 frigibusque G Phrygibus Priamoque PcG²M | armabis P armatus
 Pc armamus G²M || 721 tu nunc tacitus P || 723 hasta P ardet
ceteri hac stat Scriverus astat scripsi coll. v. 198 || 724 Haec
 sat erit A Haec sat erunt p Hoc sat erit tm | Agyrtas P

- 11 Dixerat, atque ipso portarum in limine regem
Cernit et ostensa pacem praefatus oliva:
'Magna, reor, pridemque tuas pervenit ad aures
55 Fama trucis belli, regum placidissime, quod nunc
Europamque Asiamque quatit. Si nomina forte 730
Huc perlata ducum, fidit quibus ultor Atrides:
Hic tibi, quem tanta meliorem stirpe creavit
Magnanimus Tydeus, Ithacis ego ductor Ulixes.
60 Causa viae (metuam quid enim tibi cuncta fateri,
Cum Graius notaque fide celeberrimus unus?) 735
Explorare aditus invisaque litora Troiae,
Quidve parent.' Medio sermone intercipit ille:
'Adnuerit fortuna, precor, dextrique secudent
65 Ista dei! Nunc hospitio mea tecta piumque
Inlustrate larem.' Simul intra limina ducit. 740
Nec mora, iam mensas famularis turba torosque
Instruit. Interea visu perlustrat Ulixes
Scrutaturque domum, si qua vestigia magnae
70 Virginis aut dubia facies suspecta figura;
Porticibusque vagis errat totosque penates, 745
Ceum miretur, adit: velut ille cubilia praedae
Indubitata tenens muto legit arva Molosso
Venator, videat donec sub frondibus hostem
75 Porrectum somno positosque in cespite dentes.
Rumor in arcana iamdudum perstrepat aula, 750
Virginibus qua fida domus, venisse Pelasgum
Ductores Graiamque ratem sociosque receptos.

727 *versus in Leid. contextu om., al. m. marg. additus* |
obtenta *Nic. Heinsius* | praefatus **A** *Leid. marg. praefatur M* ||
728 pridemque tuas **ApD** pridem vestras **Ght** *Cf. Mus. Rhen.*
XXX p. 475 sq. || 730 si nomina forte **AM** si nomina nosti
H pr. m. si nomina quaeras *edd.* || 733 Ithacus **P schol.** itacus
G Ythacus **H** || 734 cuncta tibi fateri **P** || 735 graius **P** || 738 dex-
trisque **P** || 744 figurae **P** || 746 obit *Heinsius* || 747 muto **P**
m sec. m.
PepG multo **G²t** *edd.* | arva **P**

- 77 Iure pavent aliae; sed vix sua gaudia celat
 80 Pelides avidusque novos heroas et arma
 • Vel talis vidisse cupit. Iamque atria fervent 755
 Regali strepitu et picto discumbitur ostro,
 Cum pater ire iubet natas comitesque pudicas
 Natarum. Subeunt, quales Maeotide ripa,
 83 Cum Scythicas rapuere domos et capta Getarum
 Moenia, sepositis epulantur Amazones armis. 760
 Tum vero intentus vultus ac pectora Ulixes
 Perlibrat visu: sed nox inlataque fallunt
 Lumina et extemplo latuit mensura iacentum.
 90 At tamen erectumque genas oculisque vagantem
 Nullaque virginei servantem signa pudoris 765
 Defigit comitique obliquo lumine monstrat.
 Quid? nisi praecipitem blando complexa moneret
 Deidamia sinu nudataque pectora semper
 93 Exsertasque manus umerosque in veste teneret,
 Et prodire toris et poscere vina vetaret 770
 Saepius, et fronti crinale reponeret aurum?
 [Argolicis ducibus iam tunc patuisset Achilles.]
 Ut placata fames epulis bis terque repostis,
 100 Rex prior adloquitur paterisque hortatur Achivos:
 'Invideo vestris, fateor, decora inclita gentis 775
 Argolicae, coeptis: utinam et mihi fortior aetas,

753 versus in G² contextu om., marg. al. m. additus | Iure
 codd. Ire Schraderus Inde Baehrensius | vix sua G G² (ut emen-
 dabat Schraderus) vix nova PPc M | differt Schraderus || 754 avi-
 dosque P || 756 discumbitur aulro P | 760 suppositis codd. prae-
 ter Leid. qui praebet s/// = positis; sepositis emendavit Schra-
 derus || 761 intentos PPc | 762 Perlibrat P Perlibat Pc Per-
 liba//G² Praelibat M || 763 iacentum P iacentis ceteri || 765 pu-
 doreis P || 767 versus hoc loco in t omissus inter v. 770 et 771
 insertus est | Quid P Quod M Quem t Quc (in ras.) Leid. ||
 768 tempora P || 772 versum qui deest in P, in Pc G² prima m.,
 marg. sec. m. additus, in ceteris invenitur, uncis inclusi mu-
 tata interpunctione || 776 utinam et mihi PPcG utinam//mihi
 G² utinam mihi M

- 11 Quaeque fuit, Dolopas cum Scyria litora adortos
Perdomui fregique vadis! quae signa triumphi,
105 Vidistis celsa murorum in fronte carinas.
Saltem si suboles, aptum quam mittere bello — 780
Nunc ipsi viresque meas et cara videtis 782
Pignora: quando novos dabit haec mihi turba nepotes?’
110 Dixerat, et sollers arrepto tempore Ulixes:
‘Haut spernenda cupis; quis enim non visere gentes 785
Innumeras variosque duces atque agmina regum
Ardeat? Omne simul roburque decusque potentis
Europae meritos ultro iuravit in enses.
115 Rura urbesque vacant, montes spoliavimus altos,
Omne fretum longa velorum obtexitur umbra; 790
Tradunt arma patres, rapit inrevocata iuventus.
Non alias umquam tantae data copia famae
Fortibus aut campo maiore exercita virtus.’
120 Aspicit intentum vigilique haec aure trahentem,
Cum paveant aliae demissaque lumina flectant, 795
Atque iterat: ‘Quisquis proavis et gente superba,
Quisquis equo iaculoque potens, qui praevalet arcu,
Omnis honos illic, illic ingentia certant
125 Nomina: vix timidae matres aut agmina cessant
107 Possem, plena forent mihi gaudia; namque iuvarem. 781

v. 794. Priscianus VII 65 p. 342 H.: ‘Statius in I (II *Krehlius*) Achilleidos: Aspicit intentum vigilique haec aure trahentem.’

779 celsa P celsas ceteri || 780 aptum P aptam PcG²M aptem *Menkius* optem *Wernsdorfius* | Aptam si sobolem saltem quam immittere bello G || 781 Statius, ut solet, sermonem abruptit, cf. v. 47. 657; id non videbat interpolator, cuius verba: ‘Possem, plena forent mihi gaudia; namque iuvarem’ exstant in D *Leid. marg. Lips. 36 Voss. 83 marg. edd. ante Gronovium* || 784 abrepto P || 788 Europes G² *Leid.* | Europae iunctos m | ultro meritos *Leid.* || 789 spoliavimus alnis *Heinsius Gronovius Burmannus* || 791 rapit Ap ruit M || 794 bibentem *Gronovius* || 796 superba P superbus M superbit G || 799 aut agmina AM vix agmina edd.

- 11 Virginea; a! multum steriles damnatus in annos 800
 Invisusque deis, si quem haec nova gloria segnem
 Praeterit.' Exisset stratis, ni provida signo
 Deidamia dato cunctas hortata sorores
 130 Liquisset mensas ipsum complexa. Sed haeret
 Respiciens Ithacum coetuque novissimus exit. 805
 Ille quoque incepto paulum ex sermone remittit
 Pauca tamen iungens: 'At tu tranquillus in alta
 Pace mane carisque para conubia natis,
 135 Quas tibi sidereis divarum vultibus aequas
 Fors dedit, ut me olim tacitum reverentia tangit! 810
 Is decor et formae species permixta virili.'
 Occurrit genitor: 'Quid si aut Bacchea ferentes
 Orgia, Palladas aut circum videris aras?
 140 Et dabimus, si forte novus cunctabitur auster.'
 Excipiunt cupidi et tacitis spes addita votis. 815
 Cetera depositis Lycomedis regia curis
 Tranquilla sub pace silet, sed longa sagaci
 Nox Ithaco, lucemque cupit somnumque gravatur.
 145 Vixdum exorta dies et iam comitatus Agyrta
 Tydides aderat praedictaque dona ferebat. 820
 Nec minus egressae thalamo Scyreides ibant
 Ostentare choros promissaque sacra verendis
 Hospitibus. Nitet ante alias regina comesque
 150 Pelides: qualis Siculae sub rupibus Aetnae

800 Virginea multum **A** Virginea; a! multum *corr.* **Baehrens** Virginea et multum **GHD** Virginea hic multum **t** ||
 803 cuncta **P** || 806 Ille quoque **P** Ille quidem *ceteri* | incerto
P | remittit **AM** remisit *edd.* || 810 Fors **A M** Sors **t** *edd.* || 811 Is
 decor **PG²pD Gronovius** His decor **PcHt Leid.** Hic decor **G** |
 et formae **A M** est formae *edd. vett.* | Is decor est formae et
 species **Menk** Hic decor haec formae species **Livineius** ||
 812 Quid si aut **P** Quid si *ceteri* || 817 sub nocte **D** | agaci **P** ||
 818 somnumque gravatur **A** somnoque gravatur **M m** somnosque
 gravatur **Heinsius, Cf. Mus. Rhen. XXX p. 476** || 821 thalamo
P Leid. thalamo **Pc M** thalamis *edd.*

- 11 Naidas Ennaeas inter Diana feroxque 825
 Pallas et Elysii lucebat sponsa tyranni.
 Iamque movent gressus thiasisque Ismenia buxus
 Signad edit, quater aera Rheae, quater enthea pulsan
 155 Terga manu variosque quater legere recursus.
 Tunc thyrsos pariterque levant pariterque reponunt 830
 Multiplicantque gradum, modo quo Curetes in actu,
 Quoque pii Samothraces eunt; nunc obvia versae
 Pectine Amazonio, modo quo citat orbe Lacaenas
 160 Delia plaudentesque suis intorquet Amyclis.
 Tunc vero, tunc praecipue manifestus Achilles 835
 Nec servare vices nec brachia iungere curat;
 Tunc molles gressus, tunc aspernatur amictus
 Plus solito rumpitque choros et plurima turbat.
 165 Sic indignantem thyrsos acceptaque matris
 Tympana iam tristes spectabant Penthea Thebae. 840
 Solvuntur laudata cohors repetuntque paterna
 Limina, ubi in mediae iamdudum sedibus aulae
 Munera virgineos visus tractura locarat
 170 Tydides, signum hospitii pretiumque laboris:
 Hortaturque legant, nec rex placidissimus arcet. 845
 Heu simplex nimiumque rudis, qui callida dona
 Graiorumque dolos variumque ignoret Ulixem!
 Hic aliae, quas sexus iners naturaque ducit,
 175 Aut teretes thyrsos aut respondentia temptant
 Tympana, gemmatis aut nectunt tempora limbis: 850
 Arma vident magnoque putant donata parenti.
 At ferus Aeacides, radiantem ut comminus orbem,

825 Naidas P P c (ut coniecerat Bentleyus cf. v. 295) Nayadas
 H Naiades G² pt Naiades D G Leid. | aetneas P G² aethneas P
 ethneas M Ennaeas correxit Gronovius Hennaes Heinsius Cf.
 Theb. IV 124 Silv. V 3, 277 || 826 eloyssii P || 827 thiasisque
 inmoenia P || 828 entea P enthea scripsi cum Bachrensis coll.
 Silv. I 5, 1 euhia P c G² enchia vel enthia t euchia M Evia edd. ||
 832 piideis amothraces P || 836 brachia iungere A M iungere
 brachia p || 838 Insolitos Burmannus || 847 ignoret P P c p ignorat
 G² M | va- frumque ignoret Heinsius

- 17 Caelatum pugnas (saevis et forte rubebat
 180 Bellorum maculis) acclinem conspicit hastae:
 Infremuit torsitque genas, et fronte relictas 855
 Surrexere comae; nusquam mandata parentis,
 Nusquam occultus amor, totoque in pectore Troia est.
 Ut leo, materno cum raptus ab ubere mores
 185 Accepit pectique iubas hominemque vereri
 Edidicit nullasque rapi nisi iussus in iras, 860
 Si semel adverso radiavit lumine ferrum,
 Eiurata fides domitorque inimicus: in illum
 Prima fames, timidoque iuvat saevire magistro.
 190 Ut vero accessit propius luxque aemula vultum
 Reddidit et simili talem se vidit in auro, 865
 Horruit erubuitque simul. Tunc acer Ulixes
 Admotus lateri submissa voce: 'Quid haeres?
 Scimus' ait, 'tu semiferi Chironis alumnus,
 195 Tu caeli pelagique nepos: te Dorica classis,
 Te tua suspensis exspectat Graecia signis, 870
 Ipsaque iam dubiis nutant tibi Pergama muris.
 Heia, abrumpe moras: sine perfida palleat Ide,
 Et iuvet haec audire patrem, pudeatque dolosam
 200 Sic pro te timuisse Thetin.' Iam pectus amictu
 Laxabat, cum grande tuba sic iussus Agyrtes 875
 Insonuit: fugiunt disiectis undique donis
 Implorantque patrem commotaque proelia credunt.
 Illius intactae cecidere a pectore vestes,

853 et forte rubebat P^{Pe} t Leid. et forte rubebant G² qui
 forte rubebat DGH et forte rubentem edd. *Interpunctionem
 correxi* || 854 acclinem conspicit Ap Leid. acclivem conspicit M
 acclinem et conspicit edd. | hastae Ap Leid. hastam M | 860 rapi
 AGL ruit M cf. v. 791 || 863 iuvet P | servire PM servisse
 G²Pe fuisse H iuvat saevire corr. Baehrensium || 865 talem se
 AG Leid. se talem D (ut e cod. Voss. emendabat Heinsius) si-
 milem tandem se edd. || 872 Eia abrumpe P Heia abrumpe
 PeG² Eia rumpe M Eia, age, rumpe edd. | idem P Ide Pe cf.
 v. 927 Ida G²M idi t || 875 achyrtes P

- ²⁰⁵ ^{II} Iam clipeus breviorque manu consumitur hasta
(Mira fides!), Ithacumque umeris excedere visus 880
Aetolumque ducem: tantum subita arma calorque
Martius horrenda confundit luce penates.
Immanisque gradu, ceu protinus Hectora poscens,
²¹⁰ Stat medius trepidante domo: Peleiaque virgo
Quaeritur. Ast alia plangebatur parte resectos 885
Deidamia dolos, cuius cum grandia primum
Lamenta et notas accepit pectore voces,
Haesit et occulto virtus infracta calore est.
²¹⁵ Demittit clipeum regisque ad lumina versus
Attonitum factis inopinaque monstra paventem, 890
Sicut erat, mediis Lycomedem adfatur in armis:
'Me tibi, care pater, (dubium dimitte pavorem!)
Me dedit alma Thetis: te pridem tanta manebat
²²⁰ Gloria; quaesitum Danaïs tu mittis Achillem,
Gratior et magno, si fas dixisse, parente 895
Et dulci Chirone mihi. Sed corda parumper
Huc adverte libens atque has bonus accipe voces.
Peleus te nato socerum et Thetis hospita iungunt,
²²⁵ Adlegantque suos utroque a sanguine divos.
Unam virgineo natarum ex agmine poscunt: 900

v. 898 sq. Eutyches art. II 6 p. 475, 13 K.: 'Statius Achilleidos I (ita *codd.*, II *mutavit Keilius*) libro: Peleus te nato socerum et Thetis hospita iungunt.'

879 brevior clipeus P | leviorque *Menkius* || vv. 881. 882 in G² *contextu om.*, sec. m. marg. *additi sunt* || 884 Peleaque P pelegia G² peleicaque D Peleia PcM *Leid.* Peleiaque *scripsi.* Cf. de coalescentium vocalium apud Statium usu O. Muelléri *quaest. Statt. p. 13* || 885 Hast P || 889 Demittit PG² dimittit *Leid.* dimittit PcM Dimisit H | lumina PPc GH || 890 factis P fati ceteri || 891 Sicut erat nudis P || 892 pavorem P timorem ceteri || 893 Me dedit alma Thetis PcG²M Me dedit Thetis alma P Me Thetis alma dedit *Leid.* || 895 versus in G² *contextu om.*, marg. sec. manu *additus* | parentem P || 898 Peleus te AM *Eutych.* Te Peleus p

- 11 Dasne? an gens humilis tibi degeneresque videmur?
 Non renuis. Iunge ergo manus et concipe foedus
 Atque ignosce tuis. Tacito iam cognita furto
 230 Deidamia mihi; quid enim his obstare lacertis,
 Qua potuit nostras possessa repellere vires? 905
 Me luere ista iube; pono arma et reddo Pelasgis
 Et maneo. Quid triste fremis? quid lumina mutas?
 Iam socer es' (natum ante pedes prostravit et addit:)
 235 'Iamque avus; immitis quotiens iterabitur ensis,
 Turba sumus.' Tunc et Danaï per sacra fidemque 910
 Hospitii blandusque precum compellat Ulixes
 Ille, etsi carae comperta iniuria natae,
 Et Thetidis mandata movent, prodique videtur
 240 Depositum tam grande deae, tamen obviis ire
 Tot metuit fatis Argivaeque bella morari. 915
 Fac velit: ipsam illic matrem sprevisset Achilles;
 Nec tamen abnueret genero se iungere tali, —
 Vincitur. Arcanis effert pudibunda tenebris
 245 Deidamia gradum, veniae nec protinus amens
 Credit et opposito genitorem placat Achille. 920
 Mittitur Haemoniam, magnis qui Pelea factis
 Impleat et classem comitesque in proelia poscat.
 Nec non et geminas regnator Scyrius alnos
 250 Deducit genero viresque excusat Achivis.
 Tunc epulis consumpta dies, tandemque resectum 925
 Foedus, et intrepidus nox conscia iungit amantes.
 Illius ante oculos nova bella et Xanthus et Ide

901 Dasne? an gens humiles P Dasne age? an 'humilis G²
 Dasne? age an humiles M Dasne: 'annō? humiles Leid. Dasne?
 an gens humilis scripsi || 905 Qua P Quid P Qui pG² (corr.
 ex Quid) Que Leid. in ras. | repellereuir///P evadere flammas
 ceteri repellere vires scripsi || 908 prostravit P proiecit ceteri ||
 911 compellit PD || 913 At Thetidis Menkius | videtur PG²M
 veretur P edd. veretur (al' videtur) L eid || 914 ire om. P ||
 916 Fac velut P || 917 Barthius versus spurium esse putabat ||
 919 ne protinus P || 922 Impleant P | poscant P || 925 resectum
 P receptum ceteri || 926 nox coniungit P

- 11 Argolicaeque rates atque ipsas cogitat undas
 255 Auroramque timet: cara cervice mariti
 Fusa novi lacrimas iam solvit et occupat artus. 930
 'Aspiciamne iterum meque hoc in pectore ponam,
 Aeacide? rursusque tuos dignabere partus?
 An tumidus Teucrosque lares et capta reportans
 260 Pergama virgineae noles meminisse latebrae?
 Quid precer, heu! timeamve prius? quidve anxia mandem,
 Cui vix flere vacat? Modo te nox una deditque 936
 Inviditque mihi! Thalamis haec tempora nostris?
 Hicne est liber hymen? O dulcia furta dolique,
 265 O timor! abripitur miserae permissus Achilles.
 I (neque enim tantos ausim revocare paratus), 940
 I cautus, nec vana Thetin timuisse memento,
 I felix nosterque redi: nimis improba posco!
 Iam te sperabunt lacrimis planctuque decorae
 270 Troades optabuntque tuis dare colla catenis
 Et patriam pensare toris; aut ipsa placebit 945
 Tyndaris, incesta nimium laudata rapina.
 Ast egomet primae puerilis fabula culpae
 Narrabor famulis, aut dissimulata latebo.
 275 Quin age, duc comitem; cur non ego Martia tecum
 Signa feram? tu pensa manu Baccheaque mecum 950
 Sacra, quod infelix non credet Troia, tulisti.
 Attamen hunc, quem maesta mihi solatia linquis,
 Hunc saltem sub corde tene et concede precanti
 280 Hoc solum, pariat ne quid tibi barbara coniunx,

928 atque ipsas cogitat P atque haec iam cogitat p rates // // // // //
 iā cogitat G² atque iam cogitat Pet et iamiam cogitat G ast
 haec iam cogitat D || 929 t hoc loco desinit verbis: Explicit ex-
 plicat | Baehrensius ante v. 929 lacunam esse statuendam pu-
 tat || 939 abripitur ApL arripitur M || 942 nisi si improba Bar-
 thius || 943 sperabunt A spectabunt M cf. Mus. Rhen. XXX
 p. 634 sq. || 944 catenis A Leid. lacertis M || 947 egomet P ego
 et P^o G² (litera m superscr. esse videtur) ego quae H ego q. G
 ego ceu Heinsius || 948 Narrabor, thalamis aut Schraderus ||
 950 tu thyrsa manu P

- 11 Ne qua det indignos Thetidi captiva nepotes.' 955
 Talia dicentem non ipse inmotus Achilles
 Solatur iuratque fidem iurataque fletu
 Spondet, et ingentes famulas captumque reversus
 285 Ilion et Phrygiae promittit munera gazae.
 Inrita ventosae rapiebant verba procellae. 960

959 munera pugnae (*marg. add. ∪ care*) P || *Post v. 960 in P haec leguntur: Stati Achill. Lib. Primus Explicit Incipit Liber II Legenti Vita Feliciter. In cod. Leid. 136 K verba exstant: Statii ach. L. I. exp. incip. II (rec. m. corr. V). Eodem modo libri duo distinguuntur, nulla adiecta subscriptione, in P^o G² cod. Paris 11324 (Suppl. 499 saec. XII—XIII). Cf. Philol. XXXIV p. 475 sqq. Nonnulli codd. novicii versu 960 librum quartum finiunt.*

P. PAPINII STATII
ACHILLEIDOS
LIBER II.

II Exiit implicitum tenebris umentibus orbem
Oceano prolata dies, genitorque coruscae
Lucis adhuc hebetem vicina nocte levabat
290 Et nondum excusso rorantem lampada ponto.
Et iam punicea nudatum pectora palla 5
Insignemque ipsis, quae prima invaserat, armis
Aeacidem (quippe aura vocat cognataque suadent
Aequora) prospectant cuncti iuvenemque ducemque
300 Nil ausi meminisse pavent; sic omnia visu
Mutatus rediit, ceu numquam Scyria passus 10
Litora Peliacoque rates escendat ab antro.
Tunc ex more deis (ita namque monebat Ulixes)
Aequoribusque Austrisque litat fluctuque sub ipso
300 Caeruleum regem tauro veneratur avumque
Nerea: vittata genetrix placata iuvenca est. 15
Hic spumante salo iaciens tumida exta profatur:
'Paruimus, genetrix, quamquam haut toleranda iubebas,
Paruimus nimium, bella ad Troiana ratesque

4 lampata P || 5 nudatum PG²Ald. nodatum PcM nudantem
G || 7 Aeacidem PG² || 9 meminisse palam H *cod. Gronovii* mu-
tasse palam *Schraderus* meminisse parem *Bachrensius* || 11 pe-
liacoque rates excendat P peliaco raptusque ascendit Pc Pe-
liaco raptus descendat ab antro G²M discedat G descendit H
Peliacoque rates escendat *scripsi cf. Philol. XXXIV p. 571* ||
13 Aequoribusque A Aequireis M || 15 est om. P || 17 toleranda
p////P iubebar (*corr. ex iubebas*) G²

- 305 Argolicas quaesitus eo.' Sic orsus et alno
 Insiluit penitusque noto stridente propinquis 20
 Abripitur terris: et iam ardua ducere nubes
 Incipit et longo Scyros discedere ponto.
 Turre procul summa lacrimis comitata sororum
 310 Commissumque tenens et habentem nomina Pyrrhum
 Pendebat coniunx oculisque in carbasa fixis 25
 Ibat et ipsa freto, et puppem iam sola videbat.
 Ille quoque obliquos dilecta ad moenia vultus
 Declinat viduamque domum gemitusque relictæ
 315 Cogitat: occultus sub corde renascitur ardor
 Datque locum virtus. Sentit Laertius heros 30
 Maerentem et placidis adgressus flectere dictis:
 'Tene' inquit, 'magnæ vastator debite Troiae,
 Quem Danaæ classes, quem divum oracula poscunt,
 320 Erectumque manet reserato in limine bellum,
 Callida femineo genetrix violavit amictu 35
 Commisitque illis tam grandia furta latebris
 Speravitque fidem? Nimis o suspensa nimisque
 Mater! an hæc tacita virtus torperet in umbra,
 325 Quæ vix audito litui clangore refugit
 Et Thetin et comites et quos suppresserat ignes? 40
 Nec nostrum est, quod in arma venis sequerisque
 precantes:

21 Arripitur PGH | ducere nubes P ita scripsi coll. Verg.

crescere

Ecl. 9, 49 cernere nubes G² cernere nubes P_c crescere nubes Leid. M || 22 et longo Scyros PP_c et Scyros longo GG² Leid. et Scyros longe M | discedere AG decrescere Leid. M || 24 Comissumque P Confessumque ceteri || 25 Tendebat G² || 26 freto P fretum P_cG²M fretum et nubem iam sola videbat Menkius, sola accusativum generis neutrius esse putans | Ibat et ipsa freto, et puppem iam sola videbat scripsi || 30 sentit PH sensit ceteri | 31 Haerentem GHD Schraderus || 34 reserato in limite P reserato in limine P_cG²M reserato limine edd. || 35 violavit P cf. I 511 Theb. I 149 sq. velavit ceteri || 36 ullis G² || 37 nimis suspensa P nimio suspensa G² || 38 tacita virtus PP_cGD tanta virtus G² virtus tacita edd.

- Venisses —' Dixit, quem talibus occupat heros
 Aeacides: 'Longum resides exponere causas
 330 Maternumque nefas; hoc excusabitur ense
 Scyros et indecores, fatorum crimina, cultus. 45
 Tu potius, dum lene fretum zephyroque fruuntur
 Carbasa, quae Danaïs tanti primordia belli,
 Ede: libet iustas hinc sumere protinus iras.'
 335 Hic Ithacus paulum repetito longius orsu:
 'Fertur in Hectorea (si talia credimus) Ida 50
 Electus formae certamina solvere pastor
 Sollicitas tenuisse deas, nec torva Minervae
 Ora, nec aetherii sociam rectoris amico
 340 Lumine, sed solam nimium vidisse Dionen.
 Atque adeo lis illa tuis exorta sub antris 55
 Concilio superum, dum Pelea dulce maritat
 Pelion, et nostris iam tunc promitteris armis.
 Ira quatit victas; petit exitialia iudex
 345 Praemia: raptori faciles monstrantur Amyclae.
 Ille Phrygas lucos, matris penetralia caedit 60
 Turrigeræ vetitasque solo procumbere pinus
 Praecipitat, terrasque freto delatus Achæas
 Hospitis Atridae (pudet heu miseretque potentis
 350 Europae!) spoliât thalamos, Helenaque superbus
 Navigat et captos ad Pergama devehit Argos. 65
 Inde dato passim varias rumore per urbes,
 Undique inexciti sibi quisque et sponte coimus

v. 56 sq. Entych. art. II 15 p. 483, 28 K.: 'Statius libro II Achilleidos: dum Pelea dulce maritat Pelion.'

42 Venisses dixit P Venisses ultro ceteri Venisses —' Dixit, scripsi Ipse venis'. Dixit Baehrensius || 43 longum P longum est ceteri || 44 versus in GH post v. 45 invenitur | entese P || 46 zephyroque P zephyrisque ceteri | fruuntur A Leid. sec. m. GHL feruntur Leid. pr. m. edd. || versus 49—69 desunt in D || 49 repetitos P | ortu P | 50 Ida P cf. Silv. I 2, 43 (ut emendaverat Schraderus) ora ceteri || 53 versus in G³ contextu om., sec. m. marg. adscriptus est || 58 Ira coquit vel Ira acuit Heinsius .

- Ultiores: quis enim illicitis genialia rumpi
 335 Pacta dolis faciliq[ue] trahi conubia raptu
 Ceu pecus armentumve aut viles messis acervos 70
 Perferat? haec etiam fortes iactura moveret.
 Non tulit insidias divum imperiosus Agenor,
 Mugitusque sacros et magno numine vectam
 360 Quaesiit Europen aspernatusque Tonantem est
 Ut generum. Raptam et Scythico de litore prolem 75
 Non tulit Aeetes, ferroque et classe secutus
 Semideos reges et ituram in sidera puppim.
 Nos Phryga semivirum portus et litora circum
 365 Argolica incesta volitantem puppe feremus?
 Usque adeo nusquam arma et equi, fretaque invia Graiis?
 Quid si nunc aliquis patriis rapturus ab oris 81
 Deidamian eat viduaeque e sede revellat
 Attonitam et magni clamantem nomen Achillis?
 370 Illius ad capulum rediit manus ac simul ingens
 Impulit ora rubor: tacuit contentus Ulixes. 85
 Excipit Oenides: 'Quin, o dignissima caeli
 Progenies, ritusque tuos elementaque primae
 Indolis et, valida mox accedente iuventa,
 375 Quae solitus laudum tibi semina pandere Chiron,
 Virtutisque aditus, quas membra augere per artes, 90
 Quas animum, sociis multumque faventibus ede:
 Sit pretium longas penitus quaesisse per undas
 Seyron et his primum parmam ostendisse lacertis.'

70 vilis P | farris acervos *Schraderus* || 71 haec etiam **AM**
 haec et non *Leid.* || 75 Vi generum *Gronovius Barthius* | Rapta
 Scythico P | 77 itura **PG**² || 79 Argolicae P || 81 ab aris *coniece-*
runt Heinsius et Burmannus || 86 Excepit P || 88 Idolis P | accen-
 dente P || 91 edis P || 93 his primum arma ostendisse lacertis
 P his primū arm////tendisse lacertis **G**² his primum arm//osten-
 disse lacertis **Pe** his primum armis tendisse lacertos *Leid.* his
 arma primum ostendisse lacertos **G** hiis armis primum tendisse
 lacertos **D** his armis primum intendisse lacertos **M** his primum
 parmam ostendisse lacertis *corr. Baehrensium* hos armis primum
 vestisse lacertos *coniecit Gronovius*

- 380 Quem pigeat sua facta loqui? tamen ille modeste
 Incohat, ambiguus paulum propiorque coacto: 95
 'Dicor et in teneris et adhuc reptantibus annis,
 Thessalus ut rigido senior me monte recepit,
 Non ullos ex more cibos hausisse, nec almis
 385 Uberibus satiasse famem, sed spissa leonum
 Viscera semianimesque lupae traxisse medullas. 100
 Haec mihi prima Ceres, haec laeti munera Bacchi,
 Sic dabat ille pater. Mox ire per invia secum
 Lustra gradu maiore trahens visisque docebat
 390 Adridere feris, nec fracta ruentibus undis
 Saxa nec ad vastae trepidare silentia silvae. 105
 Iam tunc arma manu, iam tunc cervice pharetræ,
 Et ferri properatus amor durataque multo
 Sole geluque cutis; tenero nec fluxa cubili
 395 Membra, sed ingenti saxum commune magistro.
 Vix mihi bis senos annorum torserat orbes 110
 Vita rudis, volucres cum iam praevertere cervos
 Et Lapithas cogeat equos praemissaque cursu
 Tela sequi saepe ipse gradu me praepete Chiron.
 400 Dum velox aetas, campis admissus agebat
 Omnibus, exhaustumque vago per gramina passu 115
 Laudabat gaudens atque in sua terga levabat.
 Saepe etiam primo fluvii torpore iubebat
 Ire super glaciemque levi non frangere planta.
 405 Hoc puerile decus. Quid nunc tibi proelia dicam
 Silvarum et saevo vacuos iam murmure saltus? 120
 Numquam ille imbelles Ossaea per avia dammas

96 reptantibus P² P² G² Gruterus restantibus G² crescentibus
 M || 98 Non ullos ex more cibos P² P² M² Nullos ex more cibos G²
 Non ullos habuisse cibos Leid. Non ullas ex more dapes edd. |
 hausisse P habuisse ceteri || 100 semianimisque P | libens traxisse
 G² P² G² edd. vett. || 102 invia P avia ceteri via G² || 106 arma P
 hasta ceteri || 108 fluxa A Leid. (in ras.) H edd. vett. flexa pD
 laxa G || 112 equos P (ut corr. Barthius) equo ceteri || 116 terga
 P colla ceteri || 118 supra P || 120 saevo vacuos A G H vacuos
 saevo edd. || 121 damas P lynces ceteri

- Sectari, aut timidas passus me cuspide ~~lucras~~
 Sternere, sed lictos turbare cubilibus ~~ursos~~
 110 Fulmineosque suos, et sicini maxima ~~luctis~~
 Aut seducta iugis fetae spelunca ~~leae~~. 125
 Ipse sedens vasto facta expectabat in ~~antro~~,
 Si sparsus magno remearem sanguine: nec me
 Ante nisi inspectis admitti ad oscula ~~telis~~.
 120 Iamque et ad ensiferos vicina pube ~~tumulos~~
 Aptabar, nec me una feri ~~Maternis~~ imago 130
 Præterit. Vidici, quo ~~Paeones~~ arma rotant,
 Quo ~~Maeciae~~ sua gessa cecit, quo turbine ~~contum~~
 Sauromates falcemque Getes arcumque ~~Gelonis~~
 130 Tenderet, et flexae ~~Paleariens~~ actor ~~habenae~~
 Quo suspensa trahens libraret vulnera ~~torta~~ 135
 Inclusumque suo distingueret aera gyro.
 Vix memorem cunctos, etsi bene gessimus, ~~actus~~.
 Nunc docet ingentes saltu me iungere fossas,
 140 Nunc caput aerii scandentem prendere montis,
 Quo fugitur per plana gradu, simulacraque pugnae 140
 Excipere immissos curvato umbone molares,
 Ardentesque intrare casas peditemque volantes
 Sistere quadriiugos. Memini, rapidissimus ibat
 150 Imbribus adsiduus pastus nivibusque solutis
 Spercheos vivasque trabes et saxa ferebat: 145

122 lineas P dammas PcG² damas M | 123 ursos P ursas
 ceteri | 129 iamque et ensiferos P iamque ad ensiferos PcG²M
 132 contum AGL (ut scribendum censuerant Maturantius Bri-
 tannicus Bentleius) caestum D edd. ante Queckium contum
 vel restim Lipsius cestrum Scaliger | 133 arcumque Getes fal-
 cemque Gelonus Barthius | 134 textae Menkius | 135 vulnera
 tractu M | 136 Inclusumque suo distingueret P Paris. 11324 In-
 clusum quotiens discingeret PcG² Inclusum quotiens distingue-
 ret GH Inclusum quoties distringeret edd. | 137 bene P modo
 ceteri | 138 ingentes P ingenti ceteri | me vincere Schraderus ||
 139 pendentem scandere Heinsius || 141 scutato umbone P
 142 Ardentesque errare P || 145 vivasque trabes P vulsasque
 trabes PcG²M avulsasque H

Cum me ille immissum, qua saevior impetus undae,
 Stare iubet contra tumidosque repellere fluctus,
 Quos vix ipse gradu totiens obstante tulisset.
 435 Stabam equidem, sed me referebat concitus amnis
 Et latae caligo fugae: ferus ille minari 150
 Desuper incumbens verbisque urgere pudorem.
 Nec nisi iussus abi: sic me sublimis agebat
 Gloria, nec duri tanto sub teste labores.
 440 Nam procul Oebalios in nubila condere discos
 Et liquidam nodare Palen et spargere caestus, 155
 Ludus erat requiesque mihi; nec maior in istis
 Sudor, Apollineo quam fila sonantia plectro
 Cum quaterem priscosque virum mirarer honores.
 445 Quin etiam sucos atque auxiliantia morbis
 Gramina, quo nimius staret medicamine sanguis, 160
 Quid faciat somnos, quid hiantia vulnera claudat,
 Quae ferro cohibenda lues, quae cederet herbis,
 Edocuit, monitusque sacrae sub pectore fixit
 450 Iustitiae, qua Peliacis dare iura verenda
 Gentibus atque suos solitus placare biformes. 165
 Hactenus annorum, comites, elementa meorum
 Et meminì et meminisse iuvat: scit cetera mater.'

149 sed me P nec me ceteri || versus 150 sqq. in Po al. m.
 adiecti sunt. | 150 fugae P viae ceteri | nec me referebat c. a.,
 Set l. c. viae Baehrensius || 152 abi G²G abii PPop D | alebat
 Baehrensius || 153 tantos P || 155 nodare P Gronov. nudare PcG²
 Leid. Mm olim scripseram Mus. Rhen. XXX p. 635 sq. coll.
 Verg. Aen. III 281 Ge. II 531 | 158 modularer honores Baeh-
 rensius || 161 vulnera ducat Heinsius || 165 placare PM pacare G²
 Po | biformes PG²GH bimembres Pcp edd. verendos D || 167 EX-
 PLICIT G² In P nulla exstat subscriptio EXPLĪC LTB STACĪ
 Leid. Post hunc versum permulti libri novicii (plurimi Mus.
 Britannici, cod. Gronovii 87 (olim Rottendorffianus), Erford.
 Ratisb. Dresd. apud Queckium) verba spuria praebent: 'Aura
 silet, puppis currens ad litora venit', quae in D versui 167 an-
 teponuntur; iam pridem a viris doctis expuncta sunt.

- Sectari, aut timidas passus me cuspide lyncas
 Sternere, sed tristes turbare cubilibus ursos
 410 Fulmineosque sues, et sicubi maxima tigris
 Aut seducta iugis fetae spelunca leaenae. 125
 Ipse sedens vasto facta expectabat in antro,
 Si sparsus magno remearem sanguine; nec me
 Ante nisi inspectis admisit ad oscula telis.
 415 Iamque et ad ensiferos vicina pube tumultus
 Aptabar, nec me ulla feri Mavortis imago 130
 Praeteriit. Didici, quo Paeones arma rotatu,
 Quo Macetae sua gesa citent, quo turbine contum
 Sauromates falcemque Getes arcumque Gelonus
 420 Tenderet, et flexae Balearicus actor habenae
 Quo suspensa trahens libraret vulnera tortu 135
 Inclusumque suo distingueret aera gyro.
 Vix memorem cunctos, etsi bene gessimus, actus.
 Nunc docet ingentes saltu me iungere fossas,
 425 Nunc caput aerii scandentem prendere montis,
 Quo fugitur per plana gradu, simulacraque pugnae 140
 Excipere immissos curvato umbone molares,
 Ardentesque intrare casas peditemque volantes
 Sistere quadriiugos. Memini, rapidissimus ibat
 430 Imbribus adsiduis pastus nivibusque solutis
 Spercheos vivasque trabes et saxa ferebat: 145

122 lincas P dammas PcG² damas M || 123 ursos P ursas
 ceteri || 129 Iamque et ensiferos P Iamque ad ensiferos PcG²M ||
 132 contum AGL (ut scribendum censuerant Maturantius Bri-
 tannicus Bentleius) caestum D edd. ante Queckium contum
 vel restim Lipsius cestrum Scaliger || 133 arcumque Getes fal-
 cemque Gelonus Barthius || 134 textae Menkius || 135 vulnera
 tractu M || 136 Inclusumque suo distingueret P Paris. 11324 In-
 clusum quotiens discingeret PcG² Inclusum quotiens distingue-
 ret GH Inclusum quoties distringeret edd. || 137 bene P modo
 ceteri || 138 ingentes P ingenti ceteri | me vincere Schraderus ||
 139 pendentem scandere Heinsius || 141 scutato umbone P ||
 142 Ardentesque errare P || 145 vivasque trabes P vulsasque
 trabes PcG²M avulsasque H

Cum me ille immissum, qua saevior impetus undae,
Stare iubet contra tumidosque repellere fluctus,
Quos vix ipse gradu totiens obstante tulisset.

435 Stabam equidem, sed me referebat concitus amnis
Et latae caligo fugae: ferus ille minari 150
Desuper incumbens verbisque urgere pudorem.
Nec nisi iussus abi: sic me sublimis agebat
Gloria, nec duri tanto sub teste labores.

440 Nam procul Oebalios in nubila condere discos
Et liquidam nodare Palen et spargere caestus, 155
Ludus erat requiesque mihi; nec maior in istis
Sudor, Apollineo quam fila sonantia plectro
Cum quaterem priscosque virum mirarer honores.

445 Quin etiam sucos atque auxiliantia morbis
Gramina, quo nimius staret medicamine sanguis, 160
Quid faciat somnos, quid hiantia vulnera claudat,
Quae ferro cohibenda lues, quae cederet herbis,
Edocuit, monitusque sacrae sub pectore fixit
450 Iustitiae, qua Peliacis dare iura verenda
Gentibus atque suos solitus placare biformes. 165
Hactenus annorum, comites, elementa meorum
Et meminì et meminisse iuvat: scit cetera mater.'

149 sed me P nec me ceteri || versus 150 sqq. in Pc al. m.
adiecti sunt. | 150 fugae P viae ceteri | nec me referebat c. a.,
Set l. c. viae Baehrensii || 152 abi G² abii PPop D | alebat
Baehrensii || 153 tantos P || 155 nodare P Gronov. nudare Pc G²
Leid. Mm olim scripseram Mus. Rhen. XXX p. 635 sq. coll.
Verg. Aen. III 281 Ge. II 531 | 158 modularer honores Baeh-
rensii || 161 vulnera ducat Heinsius || 165 placare PM pacare G²
Pc | biformes PG²GH bimembres Pcp edd. verendos D || 167 EX-

PLICIT G² In P nulla exstat subscriptio EXPLIC LTB STACII
Leid. Post hunc versum permulti libri novicii (plurimi Mus.
Britannici, cod. Gronovii 87 (olim Rottendorffianus), Erford.
Ratisb. Dresd. apud Queckium) verba spuria praebent: 'Aura
silet, puppis currens ad litora venit', quae in D versui 167 an-
teponuntur; iam pridem a viris doctis expuncta sunt.

Addenda et Corrigenda.

- pag. 6 vs. 72 scribe: puppes, *pro* puppes
„ 7 „ 102 *adn.* „ Spercheos *pro* Sperchos
„ 29 „ 649 *adn.* „ solatur *pro* solatur
„ 39 „ 900 *adn. adde: vers. 900 in t deest*
„ 42 „ 960 *adn. scribe: Eodem modo libri duo distinguuntur in edit. Veneta a. 1508, atque nulla adiecta etc.*
-

3 2044 076 908

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine of five cents a day is incurred
by retaining it beyond the specified
time.

Please return promptly.

DUE MAR 1 1915

DUE JUN 1 1917

WIDENER LIBRARY

HX U3A K